

Maja Karajlic

**Idrett for mennesker med
funksjonsnedsettelse og
integrering**

Samspill mellom klubb og forbund

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2017

Sammendrag

Formålet med denne undersøkelsen var å undersøke hvordan aktører innenfor snowboardidretten forholder seg til å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i snowboardklubbene, med videre kartlegging av hvilke utfordringer klubbene står overfor.

Undersøkelsen er basert på samtaler med fire informanter fra tre snowboardklubber, og en informant fra Norges Snowboardforbund. Imidlertid er det kun én klubb i utvalget med tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Informantene har en nokså uniform oppfatning om at norsk idrett både er åpen, inkluderende og integrerende. Tilsvarende har de den oppfatningen om at idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse, på lik linje med ordinære tilbud, skal ha en plass i norsk idrett. At mennesker har ulike forutsetninger skal ikke begrense deres mulighet til å delta i idrett. Integrering blir likevel en utfordring når forskjellige grupper med ulike forutsetninger skal trene sammen. Dette virker å komme som en følge av måten klubbene organiserer seg på. Informantene kan fortelle om flere utfordringer som preger mulighetene til å innføre et tilbud i klubbene, med mangel på menneskelige ressurser som den viktigste. Informantene skildrer et bilde av en svekket frivillighetskultur som påvirker klubbens prioriteringer. Med få mennesker som engasjerer seg opplever klubbene å måtte bruke ressursene på andre og mer kritiske oppgaver. Andre utfordringer som står i veien for implementering av et tilbud, er mangel på ildsjeler, rekruttering, økonomiske midler og dårlig utformede alpinanlegg. Dermed dukker spørsmålet om profesjonalisering opp. Dette pekes på som et tiltak som kan bidra til å avlaste klubbene, i tillegg til at det vil hjelpe med organisering og tilrettelegging.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Innholdsfortegnelse	4
Forord	6
1.Bakgrunn for oppgaven	7
2.Innledning	8
3.Problemstilling	10
4.Tidligere forskning	11
Funksjonshemmet – betydninger og fortolkninger.....	11
Idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse	14
En åpen og inkluderende idrett	15
Integreringsprosessen i norsk idrett	17
Organisert idrett og integrering	18
Når integrering blir segregering	19
Segregerende integrering	19
Integreringsprosessen- et steg i riktig retning?	20
5.Teori	25
Endringsprosesser	25
Hva blir endret?	26
Klubbutvikling i norsk idrett	27
Tre-steps modell.....	28
Motstand mot endring	28
Ineffektiv endringsledelse	30
6.Metodologi	32
Kvalitativ metode	32
Strategisk utvalg	32
Intervju.....	35
Tid og sted	36

Transkribering	37
Temasentrert tilnærming	37
Validitet	38
Reliabilitet	38
Etiske overveielser	41
7.Resultater	44
Oversikt over klubbene og informantene	44
Fremstår norsk idrett som et virkemiddel for integrering?	47
Hvilke faktorer begrenser klubbene til å organisere et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb?	54
Hva mener NSFB og klubbene kan gjøres bedre for å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i flere snowboardklubber?	60
8.Diskusjon	63
Fremstår norsk idrett som et virkemiddel for integrering?	63
Hvilke faktorer begrenser klubbene til å innføre og tilrettelegge et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb? ...	66
Hva mener NSFB og klubbene kan gjøres bedre for å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i flere snowboardklubber?	71
Oppsummering	76
Begrensninger med oppgaven	79
Fremtidige perspektiver	80
Referanser.....	81
Vedlegg.....	93
Vedlegg 1: Kvittering NSD	94
Vedlegg 2: Informasjon	95
Vedlegg 3: Samtykkeerklæring	96
Vedlegg 4: Intervjuguide.....	97

Forord

Denne oppgaven markerer slutten på min tid som student ved Norges Idrettshøgskole. Masterprosessen er avslutningen på fem flotte studentår, og arbeidet med oppgaven har vært både lærerikt og utfordrende. Jeg har fått erfare at en masteroppgave krever struktur, motivasjon og tålmodighet.

Det er flere mennesker som fortjener en stor takk. Tonje Larsson som alltid stiller opp. Min veileder Fiona Dowling som har gitt gode råd, kommet med oppmuntrende ord og delt av sin kunnskap.

Jeg ønsker å rette en stor takk til alle informantene som stilte opp og var villige til å dele sine meninger og tanker. Videre vil jeg takke mine gode venninner Karoline og Darija, og medstudent Camilla, som har kommet med råd og tilbakemeldinger. Til slutt vil jeg takke min familie som har inspirert meg til å sette gode mål. Spesielt min bror som har stilt opp som lesepartner og en god venn.

Maja Karajlic

Asker, Oktober 2017

1. Bakgrunn for oppgaven

Helt siden jeg var liten har jeg alltid visst hva jeg skal bli når jeg blir voksen. Idretten har påvirket mitt liv på mange måter. Det har gitt meg lov til å drive med det jeg liker aller best, nemlig å spille håndball. Det har gitt meg muligheten til å bli kjent med andre mennesker og det har påvirket mitt valg for en fremtidig karriere. Det har aldri vært noe tvil om at jeg skal jobbe med idrett når jeg blir ”voksen”. Imidlertid er det jeg setter mest pris på at jeg har jeg blitt mer åpen og imøtekommende overfor andre mennesker og kulturer.

Hele min ”idrettskarriere” har jeg blitt fortalt at idrett er et sted for alle. På idrettsbanen blir det sagt at vi alle snakker samme språk, og vi lever alle etter samme normer og regler. Samtidig har jeg undret på om norsk idrett faktisk skaper like muligheter for alle mennesker, eller om dette egentlig ikke stemmer? Inntil for tre år siden hadde jeg aldri møtt et lag eller en klubb som hadde et tilbud til utøvere med funksjonsnedsettelse. Dette var ikke et tema man ble informert om overhodet. Det var noe som ble vist på TV en sjelden gang gjennom arrangementer som Paralympics, men utenom dette opplevde jeg informasjonen og tilgjengeligheten som svært begrenset.

Min interesse for idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse startet etter jeg fikk bli med i et praksisopphold i Norges Snowboardforbund og i Norges Bandyforbund. Her ble jeg introdusert for paraidrett. I forkant av praksisoppholdene hadde jeg lite kunnskap eller interesse for integrering og enda mindre visste jeg om hvordan det ble lagt til rette for dette. Når jeg tenker tilbake innser jeg at det ikke har blitt lagt noen spesiell vekt på integrering eller inkludering, verken i den 3-årige utdannelsen min i Sport Management på Norges Idrettshøgskole, eller i masterutdannelsen min så langt. Men etter endt praksis har jeg mer kunnskap og en større interesse for at flere mennesker, med eller uten funksjonsnedsettelse, bør inkluderes, integreres og inspireres til å drive med idrett og fysisk aktivitet.

2. Innledning

I følge Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) skal det være rom for alle i norsk idrett (NIF, 2015a). NIF viser gjennom Idrettspolitisk dokument (IPD) 2015-2019 at alle skal få muligheten til å holde på med idrett ut fra sine egne ønsker og behov (NIF, 2015a). Diskriminering, eksempelvis på grunn av kjønn, legning, bakgrunn eller funksjonsnedsettelse skal ikke forekomme (NIF, 2015a). Norsk idrett plikter å være pådriver for organisert idrett og fysisk aktivitet i samfunnet (NIF, 2015a).

Mennesker med funksjonsnedsettelse er mindre aktive enn befolkningen generelt (Sosial-og helsedirektoratet, 2004). Spesielt er barn og unge med funksjonsnedsettelse mindre delaktige i organisert idrett (Ingebrigtsen & Aspvik, 2010). NIF sin rapport Nøkkeltall for 2016 viser 1,9 millioner medlemmer i organisasjonen, herunder 8165 idrettslag fordelt på 19 idrettskretser og 54 særforbund (NIF, 2017.)¹ Av disse 1,9 millionene var det kun registrert 11 053 medlemmer med funksjonsnedsettelse (NIF, 2017).

Tidligere ble paraidrett² i praksis kun organisert av egne forbund, men særforbundene har nå i større grad tatt ansvar for denne organiseringen gjennom sine respektive klubber og lag (Sørensen & Kahrs, 2011). Dette er et resultat av en omfattende integreringsprosess fra 1997-2007, og er i følge NIF en unik måte å organisere paraidrett på (Likestillings-og diskrimineringsombudet, 2008).

I 2008 utga Likestillings-og diskrimineringsombudet rapporten *Likestilling og mangfold i norsk idrett*. Her påpekte enkelte særforbund at norsk idrett hadde blitt pålagt et større ansvar for integrering enn de selv ønsket (Likestillings-og diskrimineringsombudet, 2008). De påpekte særskilt at det måtte være samfunnets ansvar å bistå med støttekontakter og veiledere, og at idretten ikke kunne pålegges å tilby oppfølging og tilrettelegging for mennesker med funksjonsnedsettelse.

¹ Bedriftsidretten er ikke medregnet i disse tallene (NIF, 2017).

² NIF bruker begrepet paraidrett som betegnelse for idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse (NIF, u.å.f). I oppgaven vil begrepene bli brukt om hverandre.

Norges Snowboardforbund (NSBF) er ett av særforbundene som manglet et tilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne, frem til etableringen av Funkis Snowboardklubb i 2012. Funkis Snowboardklubb ble startet opp som en av Norges første snowboardklubber med spesifikk tilrettelegging for mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse. Funkis Snowboardklubb tilrettelegger for hørselshemmede, bevegelseshemmede og synshemmede, og har et tett samarbeid med NSBF (Funkis-snowboard, u.å.). Sammen har NSBF og Funkis Snowboardklubb etablert prosjektet ”Funkisplankekjøring”. Gjennom prosjektet er det rekruttert flere medlemmer, og flere har dermed blitt integrert inn i snowboardmiljøet. Et medlemskap i Funkis Snowboardklubb inkluderer både heiskort og alt nødvendig utstyr for alle medlemmer, i tillegg til treninger under veiledning av kompetente instruktører (Funkis-snowboard, u.å.). Klubben mottok i 2013 inkluderingsprisen, som viser at klubben har hatt suksess med rekruttering og tilrettelegging for utøvere med funksjonsnedsettelse (Snowboardforbundet, 2014). Det er likevel en begrensning at Funkis Snowboardklubb kun tilbyr trening i Oslo, og tilbudet blir dermed ikke tilgjengelig for utøvere i andre områder. Men Funkis Snowboardklubb viser med denne prisen at det er fullt mulig å etablere et velfungerende tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse. Jeg stiller meg derfor spørrende til at ikke flere klubber i Norges Snowboardforbund bruker ressurser på å investere i et tilsvarende tilbud. Er det mangel på ressurser og kompetanse som hindrer klubbene i å utvikle et tilbud for mennesker med nedsatt funksjonsevne? Eller bør man stille spørsmål ved om klubbene egentlig er opptatt av inkludering og integrering i sin idrett?

3. Problemstilling

For denne oppgaven har jeg valgt å bruke problemstillingen:

Hvordan erfarer aktører i et utvalg av snowboardklubber å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse?

Hensikten med denne oppgaven er å undersøke hvordan aktører i snowboardklubber forholder seg til integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse, herunder hvilke utfordringer klubbene står ovenfor. Videre søker jeg å kartlegge om informantene har formening om hvilke tiltak som bør/ikke bør iverksettes for at flere klubber skal vurdere et tilbud.

Hovedproblemstillingen ønskes belyst gjennom disse tre delproblemstillingene:

- Hvordan opplever et utvalg aktører idretten som et virkemiddel for integrering?
- Hvilke faktorer begrenser klubbene til å innføre og tilrettelegge et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb?
- Hva mener klubber og NSBF kan gjøres bedre for å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i flere klubber?

4. Tidligere forskning

Dette kapittelet tar for seg tidligere forskning om idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse og integreringsprosessen i norsk idrett. Oppgaven tar i all hovedsak utgangspunkt i norsk litteratur, årsaken til dette er at NIF har en særegen organisatorisk modell uten egne ledd for paraidrett, slik at det finnes lite komparativ forskning på området. Det finnes imidlertid flere utenlandske studier som omhandler paraidretten på generell basis, og et lite utvalg av disse har blitt inkludert i oppgaven.

Funksjonshemmet –betydninger og fortolkninger

I litteraturen har det gjennomgående vært forskjellige synspunkter på hvordan begrepet funksjonshemmet skal forstås. Grue (2001) beskriver denne problematikken på en god måte ”Begrepet funksjonshemmet er verken entydig eller klart definert” (Grue, 2001, s. 19). Tøssebro (2010) påpeker også at begrepet har vært omdiskutert i lang tid, og han viser til at det ofte assosieres med ulike begrensninger ved menneskekroppen. I St. Meld. nr 23 (1977-1978) *Funksjonshemmede i samfunnet*, forklares begrepet på følgende måte

Funksjonshemmet er den som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, eller på grunn av avvik av sosial art, er vesentlig hemmet i sin praktiske livsførsel i forhold til det samfunn som omgir ham. Dette kan blant annet gjelde utdanning, yrkesvalg og yrke, fysisk og kulturell aktivitet (St. Meld. nr 23 (1977-1978), s.10).

Denne meldingen ser ut til å være i tråd med det Tøssebro (2010) formidler. I senere tid har det utkommet en revidert melding, St. Meld. nr 34 (1996-1997) som har en noe annen tilnærming til begrepet funksjonshemmet. Stortingsmeldingen fremhever at funksjonshemming er ”et misforhold mellom individets forutsetninger og miljøets krav til funksjon på området som er vesentlig for etablering av selvstendighet og sosial tilværelse” (St. Meld. nr 34 (1996-1997), s.1). Det kan virke som om man har fått et noe endret syn på begrepet, særlig fremhever siste Stortingsmelding at funksjonshemming er et samspill mellom menneskekroppen og mangelfull tilrettelegging i samfunnet.

Grue (2001) argumenterer for at måten vi bruker begrepet funksjonshemmet på, vil være et resultat av vårt syn på funksjonshemming. Derfor vil en og samme funksjonsnedsettelse kunne betraktes på ganske ulike måter (Grue, 2001). I litteraturen er synet på funksjonshemming blitt beskrevet med tre ulike tilnærminger, som alle forholder seg forskjellig til begrepet funksjonshemmet.

Den medisinske modellen

Historisk har den medisinske modellen vært mye brukt og den beskriver funksjonshemming som en medfødt misdannelse eller en misdannelse som oppstår i senere tid (Tøssebro, 2010). Et slik tankegang betrakter den funksjonshemmedes kropp som ”annerledes”, og som påvirker deres muligheter til å ta del i samfunnet (Grue, 2001). Modellen har blitt møtt med kritikk fordi den anklages for å fremstille funksjonshemming på negativt vis, uten å ta i betraktning omgivelsenes innvirkning (Grue, 2006).

I 1980 publiserte Verdens Helseorganisasjon (WHO) *The International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps* (ICIDH) som hadde til formål å klassifisere begrepet funksjonshemming (Tøssebro, 2010). Klassifiseringen er en tredeling der ”Impairment” brukes til å forklare funksjon, ”Disability” brukes om begrensningene funksjonshemmingen medfører og ”Handicap” refererer til utfordringer gruppen møter i sin hverdag (Grue, 2006). Den har siden publiseringen blitt møtt med kritikk fordi den tar utgangspunkt i de samme kroppslige begrensningene som i den medisinske modellen (Grue, 2001). Klassifiseringen har gjennomgående stort fokus på kroppen, men forsvarere av modellen mener likevel det er viktig å ta i betraktning at mennesker med funksjonsnedsettelse i flere tilfeller faktisk har et behov for medisinsk behandling (Grue, 2001).

Kritikken av WHO sin klassifisering førte til en revisjon som kom i 2001, revisjonen het *International classification of Functioning, Disability and Health* (ICF) (Tøssebro, 2010). Til tross for flere endringer i den reviderte klassifiseringen har man likevel tatt utgangspunkt i en tredeling hvor samtlige begreper har blitt skiftet ut. ”Impairment” ble erstattet med ”Body”, og ”Disability” ble endret til ”Activity”. Begrepet ”Handicap” ble fullstendig fjernet da begrepet hadde negative assosiasjoner ved seg. På den annen side dukket ”deltakelse” opp (Tøssebro, 2010). Tøssebro (2010) argumenterer for at

disse endringene viser at samfunnet og omgivelsene nå har en større rolle i synet på funksjonshemming.

Den sosiale modellen

Som følge av kritikken mot den medisinske modellen vokste den sosiale modellen frem (Grue, 2001). Den sosiale modellen tar utgangspunkt i at medisinske forhold ikke alene kan definere funksjonshemming (Grue, 2001). Fremfor å fokusere på at et menneske ikke kunne gå, ble det rettet fokus mot omgivelsene som mennesker har skapt, og som hindret deltakelse (Tøssebro, 2010). Et menneske som sitter i rullestol, og samtidig kan komme seg rundt, vil ikke nødvendigvis oppleve diskriminering av samfunnet. Dersom en person som er avhengig av rullestol ikke har tilgang på heis eller ramper, mener tilhengere av den sosiale modellen at det er samfunnet selv som skaper funksjonsnedsettelsen, og dermed også diskrimineringen (Tøssebro, 2010).

Tøssebro (2010) kommer med innsigelser mot den sosiale modellen fordi den i likhet med den medisinske modellen blir for enkel og ensidig. Han er enig i at det er viktig å endre omgivelsene for å fremme bedre muligheter for mennesker med funksjonsnedsettelse. Imidlertid mener han det ikke er realistisk å forvente at alle problemene eller utfordringene vil forsvinne med en slik skissert løsning. Han trekker særlig frem et eksempel som viser at det kan bli vanskelig å gjøre tilpasninger for én gruppe uten å ekskludere en annen. Tøssebro (2010) eksemplifiserer på følgende måte: En blind person vil kunne bruke en fortauskant til å orientere seg, men for en rullestolbruker vil samme fortauskanten være en utfordring.

I likhet med Tøssebro (2010) er det andre som kritiserer den sosiale modellen, blant annet fordi den ikke legger vekt på psykiske og fysiske lidelser som en funksjonsnedsettelse kan medføre (Grue, 2006). Når dette ikke fremstår som viktig å snakke om skaper vi i følge Grue (2001) et samfunn som ikke gir rom for egne følelser og tanker om funksjonsnedsettelsene.

Den relasjonelle modellen

I senere tid vokste det frem en relasjonell forståelse av funksjonshemming. Den relasjonelle tilnærmingen legger vekt på forholdet mellom den medisinske modellen og den sosiale modellen (Tøssebro, 2010).

Kjernen i det å være funksjonshemmet er å bli satt utenfor deltakelse i livssammenhenger som anses som viktige i det samfunn en lever. I hovedsak dreier det seg om praktiske problemer som er et resultat av manglende samsvar mellom funksjonsevne hos personen og funksjonskrav i miljøet (Lie 1989:11 sitert av Tøssebro, 2010, s. 23).

Den relasjonelle modellen kan bli betraktet som en ”mellomløsning”, der selve relasjonen mellom mennesker og samfunn er det sentrale. For å minke avstanden mellom individ og samfunn kan samfunnet iverksette tiltak for å forbedre individets forutsetninger, eksempelvis ved bedre tilgang til ulike hjelpemidler (NOU 2016:17).

Når denne oppgaven har til hensikt å studere mulighetene ulike snowboardklubber har til integrering og deres forhold til idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse³, er det en relasjonell tilnærming som blir vektlagt.

Idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse

Tidligere forskning viser at mennesker med funksjonsnedsettelse som deltar i organiserte tilbud kan oppleve økt mestringsfølelse og få en høyere grad av livskvalitet (Løvgren, 2009). I den organiserte idretten kan mennesker utvikle sine motoriske og kognitive ferdigheter gjennom deltagelse og samhandling med andre mennesker (Sosial- og helsedirektoratet, 2004). Sosial- og helsedirektoratet (2004) gjør i en rapport rede for at sosial deltakelse er en viktig faktor for menneskets egenutvikling. Selv om dette gjelder for alle mennesker er sosialisering spesielt viktig for mennesker som faller utenfor de normale rammene. Samtidig blir det pekt på at mennesker med funksjonsnedsettelse ikke i like stor grad deltar i organisert idrett eller fysisk aktivitet som de funksjonsfriske (Sosial- og helsedirektoratet, 2004). Strategiutvalget for idrett trekker frem at omkring 20 prosent av mennesker med funksjonsnedsettelse ikke trener i noen som helst form (Kulturdepartementet, 2016).

³ For å skille mellom ulike funksjonsnedsettelse bruker NIF en generell inndeling som er bevegelseshemmet, synshemmet, hørselshemmet, utviklingshemmet og skjulte funksjonshemminger (NIF, u.å.a).

Flere studier har sett på muligheten til trening, både i og utenfor den organiserte idretten. I rapporten *Möjligheten till motion och fysisk aktivitet: lika för alla?* finner Riksidrottsförbundet (2003) at mennesker med funksjonsnedsettelse sjeldent er klar over hvilke tilbud som foreligger, og det etterspørres flere instanser en kan rådføre seg med om mulighetene. Videre konkluderer Riksidrottsförbundet (2003) med at idrettsanleggene er for dårlig utformet for denne gruppen. Dette gjenspeiles i informantenes erfaringer, som viser at dårlige lokaler fører til at funksjonsnedsettelsene blir mer åpenbare. Denne oppfatningen støttes også av Sosial- og helsedirektoratet (2004) som nettopp rapporterer at mange tilbud ikke er tilstrekkelig tilrettelagt for at mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne delta på lik linje med funksjonsfriske.

I rapporten *Unge funksjonshemmede* har Løvgren (2009) blant annet sett på om organiserte fritidsaktiviteter er steder som begrenser mulighetene for aktivitet og deltakelse. Her forteller flere informanter at tilbudene er for dårlig tilrettelagt for deltagerens forutsetninger, og de vil oppleves som en begrensning for den aktuelle utøveren.

I følge Løvgren (2009) er det i slike situasjoner viktig å ha en viss kunnskap om ulike funksjonsnedsettelse. Funn fra flere undersøkelser viser at mangel på engasjement og kompetanse hos instruktører og trenere kan påvirke utøvernes bilde av den organiserte idretten og selve aktiviteten i en negativ retning (Sørensen & Kahrs, 2006; Riksidrottsförbundet, 2003; Løvgren, 2009). Et fellestrekk for informantene i disse undersøkelsene er at de alle peker på at det er en ulempe å ha instruktører som fokuserer mye på prestasjon fremfor mestring. De trekker også frem at det er en utfordring at instruktører og trenere ikke besitter nok kunnskap om de spesifikke funksjonsnedsettelsene, som blant annet fører til at instruktørene ikke evner å tilrettelegge aktiviteten godt nok for enkeltindividet.

En åpen og inkluderende idrett

En åpen og inkluderende idrett blir utpekt som en viktig målsetning for NIFs idrettspolitik (Elnan, 2010). På sikt vil det kunne føre til at flere grupper får et bedre idrettstilbud, og bedre muligheter til å trene på egen hånd (Kulturdepartementet, 2016). Tilrettelagte tilbud vil bidra til å fremme mangfoldet i norsk idrett og i samfunnet for

øvrig. NIF viser gjennom idrettspolitisk dokument 2015-2019 at alle mennesker skal få muligheten til å delta i idrett på sine egne premisser (NIF, 2015a). Videre trekker organisasjonen frem viktigheten av å ikke diskriminere mennesker på grunn av kjønn, legning, bakgrunn eller funksjonsnedsettelse (NIF, 2015a). Hensikten med et godt idrettstilbud er ikke å fremme like medlemmer, men å inkludere og integrere alle som har et ønske om å bli med (NIF, u.å.a).

NIF trekker frem mennesker med funksjonsnedsettelse som en viktig målgruppe (NIF, 2015a). For å utforme en bedre idrettspolitikk for integrering av målgruppen i årene som kommer har et strategiutvalg blitt opprettet (Kulturdepartementet, 2016). I utvalget finner vi blant annet tidligere toppidrettsutøver i paraidrett, Cato Zahl Pedersen, som sammen med flere i utvalget skal utvikle tiltak for å sikre bedre deltakelse blant mennesker som ikke finner sin plass i idretten. For mennesker med funksjonsnedsettelse har utvalget laget en utviklingsplan med overordnet mål om bedre rekruttering og oppfølging i idretten (NIF, 2016).

Rekruttering

I utviklingsplanen påpekes det at det er mer utfordrende å rekruttere unge med funksjonsnedsettelse sammenlignet med øvrige befolkning (NIF, 2016). Det blir derfor trukket frem at norsk idrett må øke bevisstheten og tilgjengelighet rundt paraidrett. For å spre budskapet og rekruttere flere medlemmer fra denne målgruppen arrangerer NIF blant annet Grenseløse Idrettsdager sammen med ulike organisasjonsledd og samarbeidspartnere. Formålet med Grenseløse Idrettsdager er å bevisstgjøre målgruppen om hvilke tilbud som eksisterer, med mulighet til å teste ut forskjellige idretter (NIF, u.å.b).

Oppfølging

Et annet mål utvalget har satt er å sørge for at alle medlemmene får god oppfølging og mulighet til å utvikle seg. Når NIF har en visjon om at idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse skal forekomme i idrettslagene mener organisasjonen det er opp til klubbene og lagene å organisere og tilrettelegge idrettstilbudene på mest mulig måte (NIF, 2016). I de klubbene og lagene som i dag har et tilbud blir dette organisert på ulike måter. Medlemmene er enten inkludert og integrert i opprinnelige klubbtilbud, eller segregert i lag kun for målgruppen. Fordi klubbene og lagene organiserer

tilbudene, blir det i planen understreket at det er viktig at særforbundene bidrar som støttespillere og bistår klubber som trenger å tilegne seg mer kunnskap (NIF, 2016).

Særforbundenes oppgave blir blant annet å utdanne klubbveiledere og tilrettelegge ulike kurs for både trenere, ledere og øvrige medlemmer som sitter i klubbstyret. Sammen med idrettskretsene skal forbundene sørge for at klubbene innhenter nødvendig kunnskap om godt organisasjonsarbeid. Med etablerte retningslinjer og oppfølging kan klubbene i større grad sikre at treningstilbudene blir ledet av kompetente instruktører (NIF, 2016).

For å gjennomføre planens overordnede mål kan dette medføre store økonomiske utgifter. I 2015 mottok NIF hele 636 millioner kroner direkte fra spillemidler. Dette var midler som skulle gå til ulike idrettslige formål (Kulturdepartementet, 2014). Summen NIF ble tildelt i 2015 hadde økt med 43 millioner fra 2014. Kulturdepartementet ønsket å fremme satsningen på paraidrett og 20 millioner av denne økningen gikk derfor direkte til idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse (Kulturdepartementet, 2014).

Integreringsprosessen i norsk idrett

Som nevnt innledningsvis ble idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse tidligere organisert i egne forbund, før det senere ble besluttet at særforbundene selv på sikt skulle ta over ansvaret for paraidretten (Sørensen & Kahrs, 2011). Foreløpig er Norge det eneste landet i verden som har valgt å bruke en slik organisatorisk modell med såkalt full integrering for mennesker med funksjonsnedsettelse (Sørensen & Kahrs, 2011). Denne organisatoriske omstillingen ble betegnet som integreringsprosessen, og pågikk fra 1997 til 2007 (NIF, u.å.c). Det var Norges Handikapidrettsforbund (NHIF) som tok initiativ til å fremme forslag om at paraidrett i likhet med annen idrett skulle organiseres under NIF. Da endringen ble vedtatt på Idrettstinget i 1996 ble Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund (NFI) midlertidig opprettet for å lede integreringsprosessen, og senere oppløst i 2007. NFI bestod av Norges Handikapidrettsforbund, Norges Døveidrettsforbund og en komité for idrett for utviklingshemmede (NIF, u.å.c).

Organisert idrett og integrering

Målet om et likestilt samfunn med full deltakelse har lenge dominert politikken for mennesker med funksjonsnedsettelse i Norge (NOU 2001:22). Et viktig tiltak for å integrere denne gruppen, og sikre like muligheter for alle, er å bruke organisert idrett som et virkemiddel for integrering.

Integrering er et begrep som blir flittig brukt i flere sammenhenger, noe som har resultert i ulike forestillinger om begrepets betydning. Dalen (1994 sitert av Morken, 2007, s. 120) forklarer integrering på følgende måte ”Selve ordet integrering forklares som å sette enkelte deler sammen til en helhet”. Lie (1970 sitert av Dalen, 2006) har en noe annen definisjon, og betegner det hele som en ”samspillsprosess” der mennesker med forskjellige forutsetninger tar del i omgivelsene uten å frykte for sin egen identitet. Morken (2007) argumenterer for at integrering er et virkemiddel som kan brukes for å skape samhold når mennesker opplever å bli fratatt retten til tilhørighet i et samfunn.

Begrepene *integrering* og *inkludering* blir i dagligtale ofte brukt om hverandre (NIF, u.å.e), noe som lett kan føre til forvekslinger. Dersom man ser på et utvalg Stortingsmeldinger kan det fremstå som at begrepet *integrering* ofte blir brukt om mennesker med minoritetsbakgrunn, mens *inkludering* gjerne brukes om mennesker med funksjonsnedsettelse. Det er derfor kanskje noe påfallende at NIF valgte begrepet *integreringsprosessen* istedenfor inkludering. I litteraturen har skillet mellom begrepene vært diskutert, noe Morken (2007, s. 129) uttrykker på følgende måte ”mens integrering vekker assosiasjoner om mennesker som er utenfor og som skal integreres, forsøker inkluderingsbegrepet å poengtere alles naturlige plass i fellesskapet”. I en kronikk publisert i Aftenposten definerer Gunaratnam (2015) skillet på følgende måte: ”*Integrering er når et barn møter på skolen. Inkludering er der skolen møter barnet*”. NIF påpeker imidlertid at en integreringsprosess ikke kan forekomme uten inkludering (NIF, u.å.e). En *inkluderende* idrettsklubb vil forsøke å legge til rette for ulikhetene i medlemsmassen. Idrettsklubber som bare integrerer, uten å inkludere, kan risikere at utøvere ikke opplever mestring.

Det er flere grunner til at idretten blir trukket frem som et virkemiddel for integrering. I likhet med skolen spiller idretten en viktig rolle i mange lokalsamfunn i landet, og det er derfor den ofte blir fremstilt som et av landets største fellesskapsplattformer

(Kulturdepartementet, 2016). Idretten må også forholde seg til internasjonale normer og regler (NIF-loven, § 1, 2015), når reglene er like for alle medlemmene vil det ikke gjøres forskjell på folk. En annen årsak til at idretten er et viktig virkemiddel for integrering er at deltakelse i grupper bidrar til å etablere sosiale nettverk. Idretten er ikke bare et samlingspunkt for utøvere, men også trenere, familiemedlemmer og supportere (Seippel, 2002).

Når integrering blir segregering

Det er imidlertid flere som argumenterer for at organisert idrett også kan resultere i segregering og ekskludering (Løvgren, 2009; Bredahl, 2012). I en avhandling beskriver Bredahl (2012) hvordan noen mennesker med funksjonsnedsettelse henvendte seg til lokale idrettsklubber og ble møtt med skepsis på grunn av sine funksjonsnedsettelse. Informantene kunne blant annet fortelle at de ble bedt om å finne et annet sted å trene. Løvgren (2009) er enig i at idrett kan føre til et skille mellom mennesker som er med og mennesker som faller utenfor. Brittain (2004) mener dette skillet kommer spesielt frem i idretten, der det oppstår et skille mellom mennesker som klarer å prestere, gjennom tester av fysisk styrke, fart og utholdenhet, og mennesker som ikke klarer dette. Steadward (1996 sitert av Thomas, 2002) beskriver forholdet mellom funksjonsnedsettelse og idrett som en motsetning, ved at det er en slags logisk brist. Steadward (1996 sitert av Thomas, 2002) påpeker at funksjonsnedsettelse i stor grad forbindes med en form for svakhet, mens idrett i stor grad assosieres med faktorer som styrke, utholdenhet og maskulinitet. Selv i de tilfeller hvor utøvere med funksjonsnedsettelse er i stand til å konkurrere med funksjonsfriske utøvere er det eksempler på at de har blitt nektet deltakelse. Parautøveren Oscar Pistorius, også kjent som "Blade Runner", ble i 2008 ilagt forbud mot å konkurrere med funksjonsfriske, da benprotesene ble karakterisert som "hjelpemidler" (International Association of Athletics Federation 2008 sitert av Elnan, 2010). Ironisk nok er disse benprotesene en helt nødvendig forutsetning for at han i det hele tatt skal kunne delta i denne idretten.

Segregerende integrering

Som eksemplene over viser kan våre egne holdninger til mennesker med

funksjonsnedsettelse påvirke hvilke løsninger vi mener er riktige. Så lenge funksjonsnedsettelse blir ansett som ”annerledes” kan det blant annet føre til at idrettsklubber velger segregerte løsninger og utelukker gruppen slik man ser i funnene til Bredahl (2012).

I en undersøkelse som har sett på holdninger til funksjonshemmede i Norge i perioden 1995-2005, blir det funnet at mange fremdeles har negative forestillinger om mennesker med funksjonsnedsettelse (Borg, 2008). Informantene ble blant annet spurt om det er riktig at idretten skal tilpasses slik at den blir mer tilrettelagt for mennesker med funksjonsnedsettelse. 45 % var helt enig i dette. På spørsmålet om mennesker med funksjonsnedsettelse som har en interesse om å holde på med idrett burde finne seg til rette i den ordinære idretten, viser undersøkelsen faktisk at de yngste og de eldste var de som hadde en slik holdning. Et annet interessant funn i undersøkelsen er at gruppen som fremmet dårlige holdninger til mennesker med funksjonsnedsettelse også fremmet slike holdninger om mennesker med minoritetsbakgrunn.

Integreringsprosessen – et steg i riktig retning?

Siden Norge foreløpig er det eneste landet i verden som har valgt å bruke en organisatorisk modell for idrett, uten egne ledd for paraidrett, påpeker Sørensen & Kahrs (2011) at det blir vanskelig å sammenligne organiseringen med andre land. Dette er også erfaringer jeg selv har gjort meg, og jeg har derfor tatt utgangspunkt i norske rapporter i denne oppgaven.

Funn om integreringsprosessen

Funn viser at det var enkeltindivider som i utgangspunktet tok initiativ til å iverksette integreringen (Sørensen & Kahrs, 2006). Tilsvarende viser Elnan (2009 sitert av Elnan, 2010) at integreringsendringer avhenger av enkeltpersoner, og *ikke* selve organisasjonene. Etter at integreringsprosessen hadde pågått i ca. fem år, hadde 20 særforbund medvirket i prosessen, men kun fire av disse 20 hadde overtatt det fulle ansvaret for paraidretten (Sørensen & Kahrs, 2006). Videre viser funn at 36 særforbund ikke var involvert i integreringsprosessen, hvorav 16 særforbund heller ikke vurderte å ta del i den (Sørensen & Kahrs, 2006). Sørensen & Kahrs (2011) argumenterer for at prosessen på et tidspunkt risikerte å bli en assimileringssprosess. Under

integreringsprosessen ble det fremmet mellomløsninger som gikk ut på at medlemmer kunne bli delt inn i segregerte grupper med egne tilbud. Flere mente at det ikke var logisk å segregere utøvere for på langt sikt å oppnå en integrerende idrett (Sørensen Kahrs, 2011), og dermed ble det krevende å forholde seg til målet om integrering (Sørensen Kahrs, Aamodt & Holand Strand, 2003 sitert av Sørensen & Kahrs, 2011).

Integreringsprosessen hadde også ført til at mennesker med funksjonsnedsettelse i langt mindre grad var representert i de ulike organisasjonsleddene i idretten. Det var kun én ansatt med nedsatt funksjonsevne som under integreringsprosessen besatt en stilling i et særforbund (Sørensen & Kahrs, 2006). Videre ble det rapportert at enkelte forbund først og fremst hadde valgt å integrere utøvere som kunne delta i konkurranseidretter, som i praksis innebar at de prioriterte utøvere som ikke trengte assistanse eller andre ressurser (Sørensen & Kahrs, 2006). Dermed ble tilbudet nedprioritert for de menneskene som ikke fungerte like godt i idretten grunnet mer krevende funksjonsnedsettelse.

209 klubbledere ble spurt om integreringsprosessen hadde hatt påvirkning på klubbene (Sørensen & Kahrs, 2006). 31,1 % kunne fortelle om positive opplevelser, mens 3,3 % mente at integreringsprosessen førte til utfordringer. Imidlertid mente 61,2 % at integreringsprosessen på ingen måte hadde påvirket klubbene. Sørensen & Kahrs (2006) mener dette kommer som et resultat av at integreringsprosessen ble ledet fra toppen av organisasjonen og ned, og ikke implementert gjennom de ulike leddene i idretten. Når enkelte klubber og lag får lite oppmerksomhet fra de overordnede ledd, og liten mulighet til å medvirke i endringsprosessen, blir det en lang vei opp til forbundene. Når kommunikasjonskanalene er svake mister også klubbene tilhørighet til innføringen av integreringsprosessen (Sørensen & Kahrs, 2011)

Likestilling-og diskrimineringsombudet

Ett år etter opphevelsen av NFI kom Likestilling-og diskrimineringsombudet (2008) ut med en rapport om likestilling og mangfold i norsk idrett. Hensikten med rapporten var blant annet å vise hvorfor kvinner, etnisk ikke-norske, og mennesker med funksjonsnedsettelse er underrepresentert i idretten. For idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse skulle rapporten også vise hvordan ulike ledd i idretten organiserer og tilrettelegger tilbudene.

Funn viser at integreringsprosessen resulterte i at flere særforbund brukte mer tid og ressurser på integrering, noe som igjen resulterte i et bredere tilbud. Særforbundene som overtok eksisterende landslag eller grupper med toppidrettsutøvere kunne fortelle om en organisering som gikk lettere (Likestilling-og diskrimineringsombudet, 2008).

Informasjonsstrømmen hadde dessuten blitt bedre og i tillegg hadde flere særforbund ansatt konsulenter og/eller opprettet utvalg for å håndtere de ulike organisatoriske oppgavene.

Likevel mente enkelte særforbund at idretten ikke kunne tillegges ansvar utover disse områdene. Forbundene kunne tilrettelegge og organisere tilbudene, men utover dette skulle ikke disse stille med støttekontaktater eller ledsagere (Likestilling-og diskrimineringsombudet, 2008). Og når idrettsutførelsen ble betraktet som vanskeligere i enkelte idretter ble det ikke ansett som mulig at alle særforbundene skulle kunne integrere på lik linje (Elnan, 2010). Det å få idrettslag til å ta ansvar for organiseringen av idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse ble oppfattet som utfordrende. På den annen side viser rapporten at mange idrettslag hadde vært villige til å stille opp, bare de hadde blitt spurt. Av de idrettslagene som stilte opp var likevel flere kritiske til organiseringen, som alene faller på lagene, grunnet mangel på ildsjeler med egeninteresse og kompetanse hos trenerne (Likestilling-og diskrimineringsombudet, 2008).

En annen utfordring som blir trukket frem i rapporten er rekruttering. Det er vanskelig å vite hvem forbundene skal kontakte for å nå ut med informasjon når de ikke har tilgang på opplysninger om mennesker med funksjonsnedsettelse i samfunnet. Seippel (2002) trekker frem at et sosialt nettverk er viktig for rekruttering. Han viser til tidligere forskning (Snow, Zurcher & Ekland-Olson, 1980; Diani, 1995) som viser at sosiale nettverk har en innvirkning når det kommer til å rekruttere medlemmer til frivillige organisasjoner.

Idrett for funksjonshemmede

En annen interessant rapport er *Idrett for funksjonshemmede*, der Aspvik, Elnan, Bransrud & Ingebrigtsen (2011) laget en spørreundersøkelse til idrettslag i Norge. Denne skulle føre til at flere ble klare over hvilke tilbud norsk idrett har til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Resultatene ble publisert i 2011, fire år etter oppløsningen av NFI. Utvalget i spørreundersøkelsen er i første rekke idrettslag som enten allerede har et tilbud, planlegger å få et tilbud eller noen gang har hatt et tilbud til målgruppen, men flere tilfeldige idrettslag fikk også tilsendt spørreundersøkelsen. I forkant av undersøkelsen ble det sendt ut 97 forespørsler, hvorpå 68 ledere svarte, noe som utgjør 70%. Av disse 68 idrettslagene var det kun ni som ikke hadde et eksisterende tilbud til målgruppen. 31 lag oppga at de hadde flere enn 10 utøvere, og 28 lag hadde færre enn 10 utøvere. Over halvparten hadde et integrert tilbud, som vil si at tilbudet var inkludert i det ordinære tilbudet i lagene.

I rapporten blir det trukket frem flere utfordringer idrettslagene opplevde med organisering og tilrettelegging for idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse. Økonomi var den mest utbredte utfordringen og det var idrettslagene med flest utøvere med nedsatt funksjonsevne som anså dette som den største utfordringen.

Omkring 1/3 av idrettslagene var heller ikke klar over mulighetene til å søke om tilskuddsordninger eller andre midler. Idrettslagene med få utøvere var minst kjent med søknadsprosessene. Andre utfordringer som ble trukket frem ser vi også igjen i rapporten fra Likestilling- og diskrimineringsombudet (2008): rekruttering og kompetanse, etterfulgt av mindre utfordringer som anlegg, støttekontakter, hjelpemidler, utstyr og multifunksjonshemminger (Aspvik et al., 2011).

Litt under halvparten rapporterer om for lite treningstid som en utfordring. Et aspekt som trekkes frem er at målgruppen trolig blir forfordelt når kommunene skal tilby treningstider. 35% mener idrettsanleggene som lagene trener i er tilrettelagt for målgruppen, 15% er imidlertid ikke enige og finner ikke anleggene brukbare (Aspvik et al., 2011).

Rapporten trekker frem sammenhengen mellom kompetanse og antall medlemmer med funksjonsnedsettelse. Det er i idrettslagene med flest paramedlemmer at trenere og ledere i større grad har kurs eller utdanning på området. Et interessant funn er at ledere og trenere som besitter relevant kompetanse har hatt en viktig rolle for organiseringen og tilretteleggingen i klubbene. I rapporten blir det konkludert med at idrettslag som planlegger å starte opp et tilbud må tilegne seg kompetanse. Videre blir det trukket frem

at om flere skal få etablert et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse er det viktig at idrettslag som ikke har tilbud ennå, bruker idrettslagene som har fått det til, for hjelp og støtte (Aspvik et al., 2011).

5. Teori

Integreringsprosessen i norsk idrett har på mange måter endret NIF som organisasjon. Denne prosessen har medvirket til endringer i både forbund, kretser, klubber og lag. Som tidligere forskning viser medførte integreringsprosessen en rekke utfordringer for flere i norsk idrett. I dette kapitlet er hensikten å vise til teorier om organiseringsendring. Med utgangspunkt i problemstillingen blir det vist til hvordan integrering i snowboardklubber kan føre frem ulike endringsprosesser i klubbene. Videre skal jeg vise til klubb utvikling i NIF. Motstand mot endring er tatt med som en mulig forklaring på hvorfor snowboardklubber ikke anser det som riktig å starte endringsprosesser og integrere målgruppen.

Endringsprosesser

Da særforbundene sluttet seg til å organisere topp-og breddeidrett for mennesker med funksjonsnedsettelse fikk dette også betydning for klubbene og idrettslagene. Klubbene er ikke forpliktet til å organisere tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse men blir i stor grad oppfordret til det. Den oppmuntringen kan dermed føre frem en endringsprosess når klubbene skal legge til rette for en annen gruppe medlemmer.

Endring i en klubb kan forekomme når klubben befinner seg i en eksisterende tilstand (A) og søker en tiltenkt tilstand (B). Klubben viser forskjellige trekk på to ulike tidspunkter (Hennestad & Revang, 2009, s. 82). I følge Hennestad & Revang (2009) er det i rommet mellom A og B at det fremkommer en endring.

Det finnes flere årsaker til endringer. Motivene bak endringene kan komme fra medlemmene i klubbene eller omgivelsene. Dette skillet definerer Jacobsen (2004) som *indre* og *ytre* drivkrefter. *Indre* drivkrefter kan føre frem endring når det oppstår delte meninger innad i klubbene og som påvirker medlemmene sine handlinger. Det kan for eksempel være uenigheter om hvordan arbeidet skal fordeles, hvilke beslutninger klubbene tar eller meninger som omhandler kultur og holdning. Med *ytre* drivkrefter er det omgivelsene som fører frem endringsprosessene. Omgivelsene er en vesentlig årsak til endring (Jacobsen, 2012), fordi forholdet mellom klubben og omgivelsene stadig er i

en utviklingsfase. Når klubbenes interesseorganisasjoner, sponsorer, samarbeidspartnere eller medlemmer endrer sine preferanser over tid, er det viktig for klubbene å følge opp disse preferansene for å utkonkurrere andre klubber. Samtidig kan press fra omgivelsene fører til at handlingsfriheten blir begrenset når klubbene har overordnede ledd de må forholde seg til. Snowboardklubbene kan med dette bli presset til å gjennomføre endringsprosesser som de i utgangspunktet ikke ønsker eller har kapasitet til.

Hva blir endret?

For Snowboardklubber som bestemmer seg for å starte en endringsprosess, kan det variere fra klubb til klubb hva disse eventuelt ønsker å endre. I enkelte klubber kan det holde med å kun endre sine mål og strategier. Mål, kan forklares som en ønsket tilstand klubbene jobber mot (Jacobsen & Thorsvik, 2002). En klubb kan for eksempel ha et mål om å rekruttere flere medlemmer. For å få til dette er det viktig for klubben å utvikle en langsiktig plan. Klare retningslinjer er en forutsetning for å motivere sine medlemmer til å medvirke i endringsprosessene (Jacobsen & Thorsvik, 2002).

Imidlertid er det ikke bare mål og strategier som kan bli endret. Mange finner det hensiktsmessig å endre rollene i klubben, og hvem som eventuelt skal utføre disse. I 2017 skrev NRK en artikkel om Bård Flovik som fikk sparken som fotballtrener i Tromsø IL. Klubben hadde ikke fått ønskelige resultater, og det ble en enighet om å finne en annen trener (Hanssen, Blomkvist & Skeie, 2017). Senere ble en annen tiltenkt trener tildelt rollen.

Klubbens struktur kan også være gjenstand for endring. En god struktur kjennetegnes av en tydelig rollefordeling innad i klubbene (Jacobsen & Thorsvik, 2002). Alle klubber plikter å ha et fungerende styre. For å stille til valg må medlemmene blant annet ha fylt 15 år, og ha vært medlem av idrettslaget i minst en måned. Utover dette må vedkommende i tillegg ha betalt medlemskontingentene (NIF-loven, § 2-5, 2015).

Jacobsen & Thorsvik (2002) mener at *kultur* i likhet med struktur setter føringer for beslutningsprosesser. Organisasjonskultur forklarer Jacobsen & Thorsvik (2002, s. 120) på følgende måte ”et eksplisitt fokus på opplevelser, tanker og meninger som er felles for flere personer i en bestemt sosial sammenheng”. Busch, Vanebo & Dehlin (2010) skiller mellom *sterk* organisasjonskultur og *god* organisasjonskultur. Den *sterke*

organisasjonskulturen er gjerne internalisert, som medfører at kulturen har en relativ stor innflytelse på klubbmedlemmenes oppførsel og holdninger. I følge Busch et al., (2010) er det vanskelig å endre en *sterk* organisasjonskultur fordi et forsøk på å forandre denne kulturen kan oppleves som et angrep på selve klubbtilknytningen. Et illustrerende eksempel er utestengelsen av den tidligere landslagsspilleren i håndball, Frank Løke. Løke var involvert i en rekke episoder hvor han opptrådte på en slik måte at han gikk i mot landslagets holdninger, som til slutt endte med utkastelse (Haugen, 2011).

Klubbutvikling i norsk idrett

Klubbutvikling er et konkret eksempel på en endringsprosess. I følge NIF er klubbutvikling tiltak som blir tatt i bruk for at klubber utvikler seg, en slags forbedring av det eksisterende (NIF, u.å.d). Klubbutvikling er imidlertid ikke bare en forbedring av det som allerede finnes, prosessen kan også spille på det å implementere helt nye tilbud, retninger og visjoner. I følge NIF er ikke klubbutvikling en ensidig prosess, men skjer i samarbeid mellom klubb, særforbund og NIF (NIF, u.å.d).

NIF tar i bruk *organisasjonshjulet* som hjelpemiddel for å illustrere klubbutviklingsprosessen (NIF, u.å.d). Klubber er ofte ulike i størrelse og omfang og det er viktig å skape en utvikling som skjer på klubben sine egne vilkår (NIF, u.å.h) Klubbutvikling oppstår gjerne først når klubbene selv tar et initiativ til å løse et konkret problem. Etter at klubbene har tatt det innledende initiativet, følger en tildelt veileder opp med et besøk i klubben (NIF, u.å.h). Klubbet besøket er et viktig steg for å skape gode forbindelser mellom klubbene og de andre leddene i idretten, men det er uansett klubbene selv som bestemmer om de ønsker å gå videre med endringsprosessen (NIF, u.å.h).

Veilederen sin oppgave er å følge opp klubbene gjennom hele klubbutviklingen (NIF, u.å.h). Klubbene skal forklare veilederen hvilke utfordringer de står overfor og klubbens ønsker for fremtiden. Veilederen sin oppgave går for det meste ut på å fremtre som en støttespiller. Videre skal veilederen gi informasjon om hvilke kontaktpersoner klubbene skal forhold seg til og hvilke hjelpemidler de har til rådighet. Veilederen skal sørge for fremgang og evaluering av de ulike utviklingstiltakene, samt

utarbeide en spesifikk plan tilpasset den enkelte klubb (NIF, u.å.h). Norges Snowboardforbund viser i sin årsrapport for 2015-2016 at forbundet jobber aktivt med prosjekter som omhandler klubb utvikling (Snowboardforbundet, 2015). For 2015-2016 sesongen gjennomførte klubben åtte klubbbesøk og ferdigstilte én klubb utviklingsprosess. For klubber som konkret ønsker å fremme inkludering- og integreringstiltak har Snowboardforbundet ansatt en prosjektleder som skal fungere som et bindeledd mellom NIF, forbundet og klubbene (Snowboardforbundet, u.å.a).

Tre-steps modell

Lewin har skissert en tre-steps modell som beskriver ulike faser han mener alle virksomheter må gjennom i en endringsprosess (Jacobsen & Thorsvik, 2002). Lewins første fase har fått navnet *opptining*. Fasen henspiller på organisasjonens evne til å skape motivasjon for forandring. I en klubb utviklingsprosess vil klubbstyret kunne spille en viktig rolle, da de besitter beslutningsmyndighet og dermed blir styret kanskje en motivator for endringer (NIF, u.å.h).

I fase to som kalles *gjennomføring* skal selve endringen implementeres. Her skal klubbene forsøke å forandre holdninger gjennom ulike tiltak, for eksempel opplæring, forbedring av kommunikasjon eller strukturelle endringer (Jacobsen & Thorsvik, 2002). Denne fasen forutsetter at klubbene må kartlegge sin egen virksomhet og finne ut om de frivillige faktisk har nok kompetanse på feltet eller om det er nødvendig å ansette profesjonelle fagfolk (Jacobsen, 2012).

I fase tre i Lewins modell er det essensielt med stabilitet og gode rutiner (Jacobsen & Thorsvik, 2002). I lys av en klubb utviklingsprosess vil dette resultere i et oppfølgingsmøte med evaluering av gjennomførte tiltak for å undersøke om det er samsvar mellom klubbens nye holdninger og faktisk adferd (NIF, u.å.h).

Motstand mot endring

Endring blir som regel forbundet med at man beveger seg fra noe trygt og håndfast til en usikker og utforsket tilstand (Hennestad & Revang, 2009). Klausen (1990) sitert av

Busch et al., 2010) mener at det foreligger en treghet i organisasjoner som berører alle endringsprosesser. Det er vanskelig å forutsi hvilket utfall en gitt endring vil kunne føre med seg, dette er en usikkerhet som hindrer mennesker fra å igangsette endringsprosesser. Det er derfor av interesse å undersøke hvordan endringsprosesser virker inn på de forskjellige aktørene og deres omgivelser (Jacobsen, 2012).

I følge Argyris og Schön (1974 sitert av Jacobsen, 2012) vil våre forsvarsmekanismer tre i kraft når våre holdninger blir utfordret. Våre holdninger vil bli utfordret dersom vi er en del av en gruppe som består av mennesker med delvis forskjellige synspunkter og meninger. Slike forskjeller i holdninger fører til at noen aktivt støtter visse forandringer, mens andre kanskje heller ønsker at tilstanden forblir uendret.

Endringsprosesser vil som oftest resultere i at klubbene må jobbe sidestilt med flere oppgaver, noe som vil kreve både mer tid og ressurser (Jacobsen & Thorsvik, 2002). Folk kan dermed motsette seg endringer dersom arbeidsdagene blir lenger og går ut over andre aktiviteter.

Endringsprosesser kan også føre til at klubbene på et tidspunkt må få inn mer kompetente og kunnskapsrike frivillige (Jacobsen & Thorsvik, 2002). Om det ikke lenger er tilgang på frivillige ressurser kan utfallet bli at disse erstattes av ansatte som besitter mer kompetanse på feltet. Det kan også føre til at allerede eksisterende frivillige oppfordres til å ta flere kurs for å spisse kompetansen og kunnskapen (Jacobsen, 2012).

Flere forpliktelser kan videre lede til motstand (Jacobsen & Thorsvik, 2002).

Interessante oppgaver kan resultere i mer engasjement. En omstilling til andre og mindre interessante oppgaver kan påvirke de frivillige negativt, og i ytterste konsekvens føre til en tilstand hvor disse ikke lenger ikke ønsker å bli i klubbene (Jacobsen & Thorsvik, 2002).

Videre kan en endring føre til at forholdet mellom de foreliggende klubbmedlemmene blir anstrengt, grunnet ulike formeninger om hvordan klubben bør prioritere og handle i fremtiden (Jacobsen, 2012). Endringsprosesser som medfører et endret maktforhold kan resultere i motstand. Mennesker kan få makt dersom de overviner motstand (Jacobsen, 2012). Mennesker som besitter mer makt enn andre har større kontroll, og et slikt overtak kan lokke andre til å konkurrere om å sitte på denne makten (Hennestad & Revang, 2009).

Omgivelsene kan også fungere som motkrefter dersom klubbens interesser ikke anser det som et riktig trekk å igangsette endringsprosessene. Om en idrettsklubb velger å legge til rette for en interessent, kan det påvirke forholdet til en annen, som ikke lenger mener klubben fremmer riktige holdninger (Jacobsen & Thorsvik, 2002).

Ineffektiv endringsledelse

I forkant av at en klubb velger å sette i gang en endringsprosess er det viktig at klubben får klarhet i hvilke mulige utfordringer endringen kan medføre. Ineffektiv endringsledelse handler i følge Hennestad og Revang (2009) om å påføre virksomheten unødige belastninger. Jacobsen (2012) tar utgangspunkt i Pfeffer & Sutton (2006) sine 8 spørsmål, som alle organisasjoner bør stille seg før de velger å sette i gang en endring. Disse spørsmålene mener jeg er hensiktsmessig å ta med i denne oppgaven da to klubber i undersøkelsen ikke har implementert et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Spørsmål 1: Er du sikker på at endringen vil gjøre situasjonen bedre enn den er i dag?

Det første spørsmålet tar utgangspunkt i om en endring vil føre til en bedre tilstand, en verre tilstand eller om endringen ikke medvirker til noe som helst. For å svare på dette kan klubbene for eksempel studere tidligere endringsprosesser i andre klubber. Samtidig kan klubbene innføre en mindre endring, før en mer komplisert endring igangsettes.

Spørsmål 2: Er endringen verdt det?

Klubbene må ta i betraktning hva endringen vil kreve opp mot hvilket sluttresultat endringen vil ha. Klubben bør ikke igangsette en endringsprosess dersom belastningen endringene fører med seg er større enn belønningene. Tidsbruk og tilgang til ressurser er viktig å tenke over i forkant.

Spørsmål 3: Holder det med symbolske endringer?

Selv om noen endringer ønskes av aktører som er utenfor klubbene, er det ikke alltid dette er et riktig valg for klubbene. Endringen kan for eksempel gjøre at klubben plasseres i en problematisk og utrygg situasjon. Dermed er det viktig å se på om

klubben istedenfor kan endre seg overfladisk, som vil si at det tilsynelatende foretas store endringer, men i virkeligheten er ikke endringen større enn høyst nødvendig.

Spørsmål 4: Hvem tjener på endringen?

Dette spørsmålet bygger på det overnevnte punktet. Det er ikke alltid slik at klubbene vil komme godt ut av en endring. Istedenfor kan det være omgivelsene, som har presset frem en forandring, som får fordelene med endringen. Klubbene må vurdere om endringen er riktig for dem, eller om endringsprosessen egentlig kun tjener andre aktører.

Spørsmål 5: Har du makt nok?

Ikke alle ønsker en forandring, og dette er det viktig å ta hensyn til. Medlemmene kan enkelt forlate klubben om den ikke lever opp til forventningene. Det bør derfor være høyt prioritert å ta vare på medlemmene, i tillegg til ildsjelene i klubben, slik at klubben ikke kollapser.

Spørsmål 6: Er folk endringstrøtte

Organisasjoner som etterstreber suksess gjennom konstant endring kan risikere å påføre sine medlemmer mer arbeid enn de kan håndtere. Medlemmer som må ta hånd om mange oppgaver samtidig kan bli endringstrøtte. Dette kan føre til oppgavene ikke vil bli utført med særlig stor effektivitet og drivkraft, eller at de ikke utføres overhodet.

Spørsmål 7: Er endringsforslaget fleksibelt?

Klubbene bør være forberedt på at endringsprosessen kan gå i ulike retninger. Det stilles krav til fleksibilitet i den hensikt at klubbene skal kunne justere målene ettersom prosessen spilles ut, eller takle utforutsette hendelser.

Spørsmål 8: Kan du stoppe prosessen?

Det er ikke alltid slik at utfallet blir slik en har tenkt, og desto viktigere blir det da å tørre å stoppe endringsprosessen. Imidlertid kan det føre til at klubben fremstilles som ineffektiv, og klubbene må derfor vurdere om det er verdt risikoen å trekke endringen.

6. Metodologi

Dette kapitlet søker å begrunne fremgangsmåten for å undersøke problemstillingen. Først vil fremgangsmåten og innsamlingsstrategien som har blitt brukt bli gjort rede for, i tillegg til strategi for rekruttering, utforming av intervjuguide og analytisk tilnærming. Etter dette vil det gjøres rede for oppgavens validitet og reliabilitet. Som et siste punkt blir det drøftet etiske aspekter ved undersøkelsen.

Kvalitativ metode

Med utgangspunkt i problemstillingen ble en kvalitativ tilnærming valgt fordi det virket å være den fremgangsmåten som passer best til en slik undersøkelse. Med denne fremgangsmåten kan forskeren undersøke hvorfor mennesker fremstår på en helt konkret måte i gitte kontekster (Lake, Olsen & Benestad, 2008). I min rolle som forsker har formålet vært å skape et helhetlig bilde om det informantene har formidlet om integrering i snowboard (Postholm, 2010). Ved å holde et åpent sinn har man muligheten til å løfte disse standpunktene frem (Creswell 1998; Denzin & Lincoln 1994/2004; Gudmundsdottir 1990; Merriam 2002 sitert av Postholm, 2010). I tillegg gir det forskeren mulighet til å samle inn mange opplysninger fra få informanter (Thagaard, 2013).

Undersøkellesstrukturen har flere likhetstrekk med det Postholm (2010) definerer som kasusstudie ettersom det blir studert en god del informasjon om få enheter.

Fremgangsmåten i et kasus-studie er å fokusere på enhetene undersøkelsen tar utgangspunkt i (Thagaard, 2013). Ved å undersøke enhetene blir det enklere å utlede sammenhengene mellom disse (Postholm, 2010).

Strategisk utvalg

For denne undersøkelsen ble deltakerne selektert gjennom et strategisk utvalg, som innebærer å velge ut deltakere forskeren mener besitter viktige egenskaper for det som skal undersøkes (Thagaard, 2013). Klubbene i utvalget ble plukket ut på bakgrunn av hvor mange medlemmer som er registrert i klubben og på hvilken måte klubbene legger

til rette for aktivitet for sine medlemmer. Grunnet prosjektets omfang og økonomiske begrensninger var det ønskelig å kontakte klubber som hører til i Oslo og Akershus. Kriteriet for at en klubb skulle bli med i utvalget ble satt til at den måtte ha minst 20 medlemmer, dette for å sikre tilstrekkelig aktivitet i klubben.

Norges Snowboardforbund er et lite forbund sammenlignet med en rekke andre særforbund. Fra årsrapporten til NSBF 2015-2016 kommer det frem at det i idrettsregistreringen 2015 var rapportert 2728 medlemmer fordelt på 59 klubber (Snowboardforbundet, 2015). Til forskjell fra mange andre idretter er snowboardklubbene gjerne små og beskjedne. Medlemstallene strekker seg fra ni personer i den minste klubben, til 402 personer i den største (Snowboardforbundet, u.å.c).

Med hensikt om å undersøke hvordan et utvalg aktører erfarer å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse i snowboard, var det viktig å snakke med ulike aktører som har god kjennskap til klubbene. Deltakere som ble kontaktet besatt enten en rolle i klubbstyret, eller hadde ansvar for ulike organisatorisk oppgaver i klubbene. I tillegg ble Norges Snowboardforbund kontaktet ettersom det er NSBF som har ansvar for å organisere og tilrettelegge aktivitet for mennesker med funksjonsnedsettelse i snowboard. Som Dalen (2011) påpeker, vil det være lurt å undersøke hvordan ulike ledd opplever de samme forholdene for å fange opp ulikheter.

Informantene ble først kontaktet per epost, med informasjon om prosjektet og hvordan undersøkelsen skulle gjennomføres. Det resulterte i første omgang i kun én tilbakemelding. Respondenten ble kontaktet igjen, med spørsmål om vedkommende kunne anbefale andre deltakere til undersøkelsen. Her er det viktig å påpeke at integrering og inkludering ikke er et utbredt tema i snowboardmiljøet, og min første tanke var derfor at denne deltakeren antagelig kom til å anbefale de samme deltakerne som allerede var blitt kontaktet i første omgang. Men dette var ikke tilfellet, og respondenten foreslo flere nye deltakere. I følge Thagaard (2013) er dette en prosess som kalles ”snøballmetoden”. Gjennom ”snøballmetoden” anbefaler en deltaker andre deltakere som de mener besitter riktige egenskaper for prosjektet. Et aber med å velge av deltakere på denne måten er at det kan føre til at alle deltagerne kommer fra samme nærmiljø. Siden det stilles strenge krav til informert samtykke i forskning kan ”snøballmetoden” med dette skape problemer. Metoden blir i enkelte sammenhenger

omtalt som uetisk, fordi forskeren kan innhente informasjon om andre mennesker uten deres samtykke (Thagaard, 2013). Før jeg selv kunne ta kontakt med informantene som ble anbefalt, måtte disse derfor gi sitt samtykke til deltakeren som anbefalte dem.

Rekruttering av informanter kan være krevende, så krevende at man noen ganger ikke kan komme noen vei og man må se seg nødt til å skifte retning. Slike utfordringer ble også møtt i denne rekrutteringsprosessen, da informanter som ble kontaktet ikke ønsket å delta i prosjektet. Dette førte til at tidsbruken med utvalgsprosessen ble større enn planlagt.

For denne oppgaven ble det gjennomført intervju med totalt fem informanter.

Informantene er representanter fra de tre snowboardklubbene Asker Snowboard & Freestyle, Oslo Sidelengs Brettklubb og Funkis Snowboardklubb, i tillegg til en ansatt i Norges Snowboardforbund. Dette resulterte i fire intervju (inklusive ett gruppeintervju) til sammen.

Alle informantene fra de ulike klubbene har gitt sin tillatelse til at de reelle klubbnavnene benyttes. For en mer oversiktlig beskrivelse i resultatdelen har jeg valgt å gi informantene fiktive navn (dekknavn). Klubbene, informantenes rolle og fiktive navn er presentert under.

Representant	Stilling	Fiktive navn
Asker Snowboard & Freestyle	Styremedlem	Magnus
Oslo Sidelengs Brettklubb	Styremedlem	Kristoffer
Funkis Snowboardklubb	Styremedlem/styremedlem	Fredrik /Anne
Norges Snowboardforbund	Ansatt	Kristine

Intervju

”Samtalen er det viktigste redskapet du har i arbeidet med andre mennesker” (Dalland, 2007, s. 130). Med språket kan vi sette ord på våre tanker eller meninger (Postholm, 2010). Kvale & Brinkman (2009, s. 22) definerer intervju på følgende måte ”en utveksling av synspunkter mellom to personer i samtale om et emne som opptar dem begge”. Imidlertid fremmer den ene parten et mer bestemt formål og struktur (Kvale & Brinkman, 2009). Med metoden kan vi samle inn store mengder med informasjon om informantenes tanker, om emnene som blir tatt opp (Thagaard, 2013). Når det ikke er mulig å observere tidligere hendelser, tanker og/eller meninger, er intervju et viktig virkemiddel for å fange opp erfaringer som ikke fanges opp på andre måter (Postholm, 2010).

Det er flere måter å strukturere et intervju på, og i følge Dalen (2011) bør intervjuene planlegges i forhold til det som skal undersøkes. I denne oppgaven blir det benyttet delvis strukturert intervju. Dette innebærer at spørsmålene ble bestemt på forhånd, med muligheter for å endre rekkefølgen om det skulle bli aktuelt (Thagaard, 2013). Grunnen til at denne metoden ble valgt er fordi det gir muligheten til å endre retning om informantene kom inn på emner som ikke hadde blitt tenkt ut på forhånd (Postholm, 2010). Ved å endre rekkefølgen og ikke følge ”manuset” til punkt og prikke, kom informantenes beretninger bedre frem, samtidig som viktige spørsmål knyttet til problemstillingen ble fulgt opp.

Et intervju som er grundig planlagt kan motivere informantene til å gi flere meningsfulle svar (Dalland, 2007). Ved å gjøre et godt forhåndsarbeid kunne jeg også vise mer interesse, forståelse og respekt for det informantene formidlet. Innledningsvis ble det stilt spørsmål om informantenes bakgrunn og videre hovedspørsmål og oppfølgingsspørsmål. Enkle innledende spørsmål fungerte som en ”døråpner”. Hovedspørsmål introduserte emnene det var ønskelig å gå inn på, og de påfølgende oppfølgingsspørsmålene skulle samle inn mer detaljert informasjon. Hensikten med å stille oppfølgingsspørsmål var å invitere informantene til å reflektere mer og oppmuntre de til å gi flere kommentarer (Thagaard, 2013).

I forkant av de reelle intervjuene ble det foretatt et prøveintervju med et familiemedlem som besitter en styrerolle i en kickboksing klubb. Samtidig fikk jeg testet ut lydopptakeren, og hvor det var best å plassere den, slik at det som ble formidlet kom

tydelig frem. Etterpå fikk jeg tilbakemeldinger på min rolle som intervjuer. En ting som ble formidlet var at jeg i flere tilfeller kom med innspill der hun var usikker på hvordan hun skulle formulere seg. I stedet burde jeg gitt henne mer tid, uten å bryte inn. Etter erfaringene fra prøveintervjuet ble flere av spørsmålene som var utarbeidet endret og omformulert. Det ble også lagt til rom for pauser i intervjuene.

Tid og sted

Når forskeren skal samle inn data, er det viktig å finne et sted hvor informantene er komfortable. I utgangspunktet er det forskerens oppgave å finne et lokale, men om forskeren ikke har kjennskap til omgivelsene informantene befinner seg i kan informantene komme med forslag (Postholm, 2010). Om informantene velger møtestedet kan ikke forskeren med sikkerhet vite om datainnsamlingen vil foregå i rolige omgivelser (Postholm, 2010). To av intervjuene foregikk på informantenes arbeidsplasser, ett intervju ble lagt til en liten kafé og ett intervju skulle foregå på et møterom tilhørende alpinanlegget klubben trente i. Til tross for at det ble forsikret av informantene at intervjuene skulle foregå i et rolig miljø uten forstyrrelser fra andre, ble intervjuet forstyrret gjentatte ganger. Blant annet førte støy, avbrytelser fra andre kollegaer og bygningsarbeid til at lydopptaket måtte stoppes ved flere anledninger. En hendelse jeg vil trekke frem her, skjedde under et intervju som var satt til et møterom i klubbens lokalbakke. Da jeg kom frem fikk jeg vite at rommet ikke var ledig og vi måtte finne en annen løsning. Informanten fortalte at lokalbakken hadde en lavvo vi kunne bruke. Da vi kom frem dit, pågikk det arbeid i lavvoen, mennesker kom og gikk, og det ble vanskelig å konsentrere seg. Dataene informantene kom med var likevel svært interessante for undersøkelsen, tross de uheldige omstendighetene.

Varigheten på intervjuene strakk seg fra 40 minutter til 1.5 time. Det ble kun foretatt ett intervju per informant, men i ettertid ble samtlige informanter kontaktet for å forklare utsagn som fremstod uklare. I utgangspunktet skulle alle intervjuene foregå som enkeltintervju. Det var dette som var planlagt og øvd på i forkant. Imidlertid oppstod en uforutsett situasjon, da en informant som ikke hadde respondert på invitasjonen til å delta i forskningsprosjektet tilfeldigvis befant seg på samme sted som et annet intervju skulle foregå. Jeg spurte da vedkommende om hun kunne tenke seg å bli med på dette intervjuet, selv om hun ikke hadde gitt meg tilbakemelding. Hun var villig til å stille

opp, og for undersøkelsens del vurderte jeg det riktig å likevel inkludere denne informanten. Når en foretar et gruppeintervju har forskeren muligheten til å lede samtalen mellom informantene (Postholm, 2010). Dette var et interessant aspekt for oppgaven, men samtidig var jeg ikke godt nok forberedt på å gjennomføre et gruppeintervju. Dette førte dessverre til at det ble vanskelig å lede samtalen. I flere tilfeller var det utfordrende å styre intervjuet siden det for informantene ble naturlig å diskutere ting seg i mellom. Likevel opplevde jeg å få rikelig med informasjon og en bedre forståelse for praksisen i klubben informantene tilhørte.

Transkribering

Etter at all datainnsamling var gjennomført ble datagrunnlaget transkribert. Tale på opptak ble gjort om til tekst ved å skrive ned ordrett det informantene sa (Dalland, 2007). Transkribering tar lang tid, men på denne måten blir mest mulig informasjon ivarettatt (Larsen, 2012). Det er flere krav som stilles til en god transkribering, som for eksempel at vi kan høre det vi har tatt opp (Kvale & Brinkmann, 2009). Lydopptakeren kan ha vanskeligheter med å registrere tonefallet til informanten, og den kan heller ikke fange opp kroppsspråk (Dalland, 2007). Bråk fra omgivelsene kan påvirke innholdet, og dårlig plassering av mikrofonen kan hindre opptaket i å registrere alt som blir sagt. Plassering ble dermed testet ut på forhånd.

Temasentrert tilnærming

Etter transkribering av innholdet var neste steg å dele opp teksten og trekke frem utsagn. Strategien falt på en temasentrert tilnærming som tar utgangspunkt i emnene som blir presentert (Dalen, 2011). Med en temasentrert tilnærming er det viktig at forskeren har samlet inn informasjon om like emner fra samtlige informanter (Thagaard, 2013).

For et best mulig utgangspunkt har Corbin & Strauss (2008 sitert av Thagaard, 2013) utviklet flere retningslinjer for tematisert tilnærming. Et tiltak som blir fremmet er å bruke ulike kodeord for å trekke frem meningsinnholdet i den transkriberte teksten. Med ”åpen koding” trekker forskeren ut utsagn og plasserer dem i forskjellige kategorier (Dalen, 2011). Før tekstens innhold ble delt opp ble innholdet lest nøye, opp til flere ganger. Det er i følge Thagaard (2013) viktig for å se sammenhengen mellom ulike

mønstre. For å skape en bedre oversikt ble det brukt markørpenner og Post-it lapper med ulike farger som representerte informantene, kodeordene og kategoriene. Et eksempel på et kodeord som ble brukt er ”omgivelser”. ”Omgivelser” ble videre plassert i kategorien ”alpinanlegg”. Når innholdet struktureres på denne måten, komprimeres det i tillegg. En ulempe dette medfører er at vi utelukker flere utsnitt (Everett & Furseth, 2012). Denne tilnærmingen har blitt kritisert for ikke å ivareta et holistisk perspektiv. Når enkeltutsagnene tas ut av sin opprinnelige sammenheng og plasseres inn i enkeltmennene, oppnår vi en bedre forståelse av emnet, men mister likevel deler av informantenes budskap (Thagaard, 2013).

Validitet

”Validitet dreier seg om metoden undersøker det dens intensjoner er å undersøke” (Postholm, 2010, s. 170). Et viktig prinsipp går ut på å stille spørsmål som er ”riktig” i forhold til problemstillingen (Larsen, 2012). For å kunne formulere gode spørsmål og forberede meg på best mulig vis tok jeg meg god tid til å finne frem relevant litteratur. Etter transkribering av dataene ble det brukt ulike midler (markeringstusjer, Post-it lapper) for å kode og kategorisere innholdet. Det førte til en bedre oversikt over hvilke utsagn som tilhørte hvilke informanter.

Når utvalget strategisk består av få informanter kan det bli utfordrende å oppnå et datagrunnlag som er aktuelt i andre sammenhenger (Thagaard, 2013). Men det er mulig at mennesker med kjennskap til det som undersøkes kan kjenne seg igjen i tolkningene, og oppleve forskningen som viktig for sin egen del. Samtidig trekker Thagaard (2013, s. 208) frem at ”vi kan argumentere for validitet ved å sammenligne resultatene fra vår studie med resultater fra andre undersøkelser”. Mye av informasjonen informantene kom med kan vi finne i annen forskning som har undersøkt lignende tematikk.

Reliabilitet

Begrepet reliabilitet refererer til hvorvidt et resultat kan reproduseres om en annen forsker går frem med den samme metoden (Kvale & Brinkmann, 2009). Imidlertid argumenterer Postholm (2010) for at det er vanskelig å fremstille et intervju på akkurat

samme måte med tilsvarende resultater. Det begrunner hun med at mennesker ikke er laget for å ordrett kunne repetere gamle utsagn (Postholm, 2010).

Når Silverman (2011 sitert av Thagaard, 2013) forklarer hvordan forskningens reliabilitet kan styrkes bruker han utsagnet «å gjøre forskningsprosessen gjennomiktig», som innebærer å forklare fremgangsmåten så presist som mulig. Kvale og Brinkmann (2009) mener det er flere ting som kan påvirke reliabiliteten, som ledende spørsmål eller slurvete transkribering. På én side kan ledende spørsmål føre til at informantene svarer annerledes enn de ellers ville ha gjort, men på den annen side kan det også bidra til at forskeren settes i bedre stand til å tolke det som blir sagt (Kvale, 2001). Min taktikk under intervjuene var å unngå ledene spørsmål så langt det lot seg gjøre, men dersom jeg ikke var sikker på det informantene forsøkte å formidle ble det stilt konkrete spørsmål opp mot utsagnene.

Seale (1999 sitert av Thagaard, 2013) gjør rede for hvordan vi kan tydeliggjøre forskningsprosesser med et tiltak han kaller ”low-inference descriptors”. Her skiller forskeren sin egne fortolkninger og meninger fra data som er samlet inn. En lydopptaker ble for eksempel brukt for å minimere risikoen for uriktige tolkninger. Under transkriberingen ble opptakene hørt gjennom flere ganger, før ett og ett ord ble gjennomgått for å unngå at data ble utelatt eller misforstått. Det har hele tiden vært viktig å ivareta innholdet slik det var, så ingenting skulle bli endret under transkriberingen. Men muntlige utsagn ble ekskludert for å gi en sammenhengende og oversiktlig tekst. I følge Dalen (2011) kan vi få mennesker til å fortelle mer om vi viser interesse for det som blir sagt. I mitt tilfelle ble det en utfordring å notere samtidig som informantene pratet. Det resulterte i at jeg ikke noterte under intervjuene men skrev ned kommentarer i ettertid. Med respekt for det informantene formidlet ble fokuset rettet mot samtalene og ikke notatene.

Når det er forskeren som stiller spørsmålene og presenterer emnene som blir tatt opp kan det oppstå et ubalansert maktforhold (Thagaard, 2013). En måte å bedre forskningsprosessen på er å formulere et klart formål med undersøkelsen, og ta i bruk ulike virkemidler ut fra hvilken informant du møter (Kvale, 2001). Om forskeren ikke stiller forberedt, kan informantene bli skeptiske til forskerens rolle. Informanter som ikke liker å snakke ansikt til ansikt med andre kan unnlate velformulerte svar og heller svar kort og upresist, eller fremme en annen ”virkelighet” (Thagaard, 2013).

Noe som diskuteres i metodelitteraturen er hvorvidt forskerens kjønn kan påvirke hvordan et intervju utvikler seg (Thagaard, 2013). Lundgren (1993 sitert av Thagaard, 2013) bruker begrepet kjønnsdikotomisering når hun forklarer at en mannlig informant kan bruke sin maskulinitet for å ta kontroll over samtalen. Idrett har i mange år blitt ansett som en mannsdominert plattform (Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2008). Ser vi på tall fra 2015 så hadde Norges Snowboardforbund 2728 medlemmer. Av disse var omkring 1700 mannlige medlemmer (Snowboardforbundet, 2015). I klubbene er det også flere menn enn kvinner med lederroller, og på landslaget er det åtte mannlige utøvere og kun to kvinnelige (Snowboardforbundet, u.å.b). Derfor var min første tanke at jeg kun kom til å komme i kontakt med mannlige informanter.

Utfra min egen erfaring tror jeg ikke kjønn har hatt en nevneverdig innvirkning på hvordan informantene har forholdt seg til min rolle som forsker. På Norges Snowboardforbund sin nettside står det at det er fem kvinner og seks menn som besitter en stilling i forbundet (Snowboardforbundet, u.å.a), som etter min oppfatning vitner om en mer likestilt fordeling. Informantene i denne undersøkelsen var to kvinner og tre menn. Min interesse for feltet ble en verdifull døråpner. For eksempel var en av informantene usikker på om det var så mye å si om det aktuelle tema, siden det ikke er utbredt i snowboardidretten, men vedkommende ønsket likevel å ta en prat fordi problemstillingen opplevdes som viktig.

En annen metodisk utfordring man kan støte på ved en slik tilnærming er å måtte konfrontere emner som oppleves ubehagelige. Når forskeren ikke ønsker å gå inn på et spesifikt tema, og derfor viker unna dette, kan forskeren gå glipp av verdifulle data (Dalen, 2011). Idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse er et spennende og viktig område, men jeg må innrømme at alle begrepene som omtaler gruppen, og hva som er etisk riktig å bruke og ikke, har vært høyst forvirrende. Jeg var på forhånd klar over at informantene jeg skulle møte muligens selv har en funksjonsnedsettelse eller har familie og/eller venner med funksjonsnedsettelse, og derfor har mye dypere kjennskap til problemstillingen enn meg selv. Som funksjonsfrisk, og uten å ha vært nært på mennesker med funksjonsnedsettelse, kan jeg ikke sette meg inn i en slik situasjon, samtidig som det ble vanskelig å forutse hvordan dette kunne påvirke meg.

Under arbeidet med utforming av spørsmål kom jeg på en hendelse fra noen år tilbake. Jeg skulle ta bilder og intervju en gruppe utøvere på en el-innebandyturnering, en

lagidrett for mennesker med små eller store bevegelseshemninger. Idretten foregår i en idrettshall og alle utøverne sitter i stoler som er laget spesifikt for formålet. Det var første gangen jeg så en slik idrett, og jeg hadde heller ikke før dette snakket med en utøver med funksjonsnedsettelse. Da spørsmålene skulle stilles ble jeg plutselig usikker på hvordan jeg skulle ordlegge meg. Denne usikkerheten hadde jeg også med meg inn i denne undersøkelsen. Til tross for at spørsmålene var formulert på forhånd førte usikkerheten til at jeg stammet og slet med ordleggingen. Informantene på sin side virket ikke å ha problemer med dette. Da en av informantene uttalte ”han kompisen med ett bein” ble jeg litt satt ut, men dette var tydelig helt naturlig for informanten å si.

Etiske overveielser

I følge Thagaard (2013) må en forsker ta mange ulike valg i løpet av forskningsprosessen som kan påvirke menneskene i undersøkelsen. De etiske retningslinjene stiller krav til forskeren både i forkant, under og etter at forskningsprosjektet er avsluttet.

Meldeplikt

Dersom man skal gjennomføre et prosjekt som involverer personlige opplysninger om mennesker, og som kan knyttes direkte eller indirekte opp mot disse, må det sendes inn et meldeskjema til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) (Dalen, 2011). Før datainnhentingene begynte ble det innvilget tillatelse fra (NSD) til å utføre undersøkelsen.

Informert samtykke

I følge hovedkomiteen for norsk forskning (sitert av Dalland, 2007, s. 246) er ”hensikten med informert samtykke å styrke enkeltindividets autonomi og oppmuntre til selvstendige og ansvarlige beslutninger”. Informantene i dette forskningsprosjektet fikk vite om hvordan informasjonen er tiltenkt brukt og hva som er hensikten med undersøkelsen. Informanter som er godt informert om dette, er i stand til å gi en helhetlig vurdering av om de ønsker å delta i undersøkelsen eller ikke. Informantene som ønsket å stille til intervju i dette prosjektet fikk utlevert et skriv på forhånd som inkluderte informasjon om frivillig deltakelse. Her ble det informert om at de kunne trekke seg hvis de ønsket det, uten at dette skulle medføre noen konsekvenser for dem

(Thagaard, 2013). Innholdet ble også formidlet på et språk som skulle være lett å forstå, for å unngå misforståelser (Thagaard, 2013). I forkant av intervjuene ble det satt av tid til å gå gjennom innholdet sammen med informantene for å sikre at innholdet var riktig og forståelig. Deretter skrev informantene under på at de samtykket til deltakelse. En underskrift kan fungere som en ”sikkerhet” for forskeren hvis det skulle oppstå uenigheter (Dalland, 2007). Men dette gir ikke grunnlag for at forskeren kan ”påtvinge” en deltakelse hvis informanten ønsker å trekke seg etter å ha skrevet under (Dalland, 2007). Videre er det strengere regler for deltakelse for mennesker som ikke alltid kan ta selvstendige valg (Thagaard, 2013), som for eksempel barn, ruspåvirkede mennesker eller mennesker med en psykisk utviklingshemming. Ingen av informantene i dette prosjektet var under 18 år eller falt inn under disse kategoriene.

Konfidensialitet

Prinsippet om konfidensialitet beskriver hvordan forskeren behandler informasjon som deltakeren har presentert (Thagaard, 2013). Informantene har tillit til at forskeren beskytter informasjonen de oppgir og skåner de berørte partene for unødvendig ubehag. Deltagernes identitet må for eksempel ikke forekomme på forskerens datamaskin (Thagaard, 2013). I denne forskningsprosessen har det blitt brukt en datamaskin med passord som ingen andre enn forskeren har tilgang til. Lydopptakene har også blitt oppbevart på et sikkert sted og de ble i tillegg holdt atskilt fra andre dokumenter. Innholdet ble slettet etter at prosjektet var fullendt. De transkriberte intervjuene ble oppbevart i en perm på et egnet sted og senere makulert. Epostutvekslingen med informantene ble også slettet med jevne mellomrom for å hindre at konfidensiell informasjon kom på avveie.

Konsekvenser av å delta i forskningsprosjektet

Det er viktig å vise respekt for menneskene som deltar i undersøkelsen (Thagaard, 2013). Forskeren må finne en måte å fremstille resultatene uten å skape ubehag for informantene. Dette kan unngås ved å konsultere informantene dersom det er grunn til å mistenke at resultatene vil fremme negative reaksjoner. Hvis informantene kjenner seg igjen i teksten, kan det å se sine egne utsagn på papiret virke provoserende for vedkommende (Thagaard, 2013, s. 31). For å opprettholde tillit og respekt, ble informantene kontaktet under transkriberingen for å sikre at resultatene fremmet et riktig bilde av det som hadde blitt sagt.

I neste kapittel blir resultatene av undersøkelsen presentert, og det har vært et viktig prinsipp å skrive klart og begripelig for å minimere feiltolkninger eller misforståelser.

7. Resultater

Dette kapitlet viser til resultatene i undersøkelsen. Informantene sine tanker og erfaringer fremstilles etter delproblemstillingene; idrett og integrering, utfordringer i klubbene og fremtidige forventninger. Undersøkelsen er basert på meningsutvekslinger med fire informanter som representerer tre snowboardklubber i Norge og en informant fra Norges Snowboardforbund. Før det blir vist til resultater, vil en kort oversikt over klubbene og informantene bli presentert.

Oversikt over klubber og informanter

Oslo Sidelengs Brettklubb

Oslo Sidelengs Brettklubb ble etablert i 2009 og er den eldste klubben i denne undersøkelsen. Per dags dato er klubben oppført med 158 medlemmer (Snowboardforbundet, u.å.c), og dette er en stor klubb sammenlignet med en rekke andre snowboardklubber i landet. På klubben sine nettsider står det at Oslo Sidelengs er en klubb for alle med ”brettfeber”, og klubben fremmer et helårstilbud med snowboard, longboard og surfing for sine medlemmer (Oslosidelengs, u.å.). Oslo Sidelengs organiserer sine tilbud på en mer utradisjonell måte med åpne samlinger i bakken, fremfor et organisert tilbud som man kan se i en rekke andre snowboardklubber. Om vinteren foregår disse samlingene i Oslo Vinterpark eller i klubben sin egen railpark i Oslo. Klubben har et mål om at alle medlemmene skal ha det moro, og fremmer først og fremst et breddetilbud til alle som vil stå på snowboard. Per dags dato har ikke klubben et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Kristoffer

Kristoffer er tidligere student ved Norges Idrettshøgskole (NIH) med en brennende interesse for idretten. Han var med på å etablere Oslo Sidelengs Brettklubb i 2009 sammen med andre medstudenter fra NIH. I Oslo Sidelengs har Kristoffer en viktig rolle og håndterer oppgaver som medlemsregistrering, økonomi, årsmøter og promotering av klubben. Samtidig koordinerer han klubbens aktiviteter og stiller opp

som instruktør. Kristoffer forteller at han får hjelp fra andre i klubben, men det er han som har et overordnet ansvar for at alle pliktene i klubben blir gjort. Kristoffer har på et tidligere tidspunkt hatt en stilling i Norges Snowboardforbund, og sitter også inne med mye erfaring fra andre stillinger der han har jobbet med utvikling i idrettslag.

Asker Snowboard & Freestyle

Asker Snowboard & Freestyle ble etablert i 2015, noe som gjør klubben til den yngste i undersøkelsen. Med sine 23 medlemmer (Snowboardforbundet, u.å.c) er dette også klubben med færrest medlemmer i undersøkelsen. Klubben holder til i Asker og treningene foregår i Vardåsen Skisenter som er det eneste alpinanlegget i kommunen. På Asker Snowboard & Freestyle sin Facebookside står det at klubben ønsker å nå ut til barn og ungdom, men også til eldre mennesker med eller uten spesifikke behov. Klubben har først og fremst et breddetilbud og ønsker å skape et miljø som tiltrekker flest mulig medlemmer. Formålet til klubben er å fremme gleden med brettssport og ski, og har med dette ikke bare et tilbud for utøvere på snowboard. Utenfor sesong supplerer klubben med andre aktiviteter på brett, slik som skateboard, wakeboard og surfing. Per dags dato har ikke klubben et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse, men klubben har vurdert dette og vært i samtale med kommunen.

Magnus

Magnus ble engasjert i snowboardmiljøet da hans datter ble medlem i en annen snowboardklubb. Med fine snøforhold i Asker, ønsket Magnus å utforske mulighetene til å bli med i en klubb i Asker. Oppgaver Magnus håndterer er medlemsregistrering, oppfølging, delegering og organisering av arrangementer. Han forteller ikke om lignende erfaringer fra tidligere stillinger.

Funkis Snowboardklubb

Funkis Snowboardklubb er den eneste klubben i undersøkelsen som har et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse. Klubben ble etablert i 2012 (Funkis-snowboard, u.å.), og er Norges første snowboardklubb med spesifikk tilrettelegging for mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse. Klubben har også blitt finansiert gjennom Extrastiftelsen. Funkis Snowboardklubb er en klubb for hørselshemmede, bevegelsehemmede og synshemmede (Funkis-snowboard, u.å.) Klubben har 55 medlemmer med funksjonsnedsettelse, men også andre støttemedlemmer. Funkis

Snowboardklubb holder til i Oslo og deler alpinanlegg med Oslo Sidelengs Brettklubb. I likhet med de andre klubbene i undersøkelsen fremmer klubben et breddetilbud, men gir også muligheten til at utøvere kan satse på idretten. Dette har resultert i at man har fostret frem én paralandslagskjører.

Årlig arrangerer klubben en rekke samlinger i større alpinanlegg hvor også medlemmer fra andre snowboardklubber har muligheten til å bli med. På klubben sin nettside står det at klubben har et ønske om å fremme tilbudet og skape et miljø som øker medlemmenes mestringsfølelse, tilhørighet og glede (Funkis-snowboard, u.å.). Klubben har som mål å engasjere flere mennesker med funksjonsnedsettelse til å stå på brett samt inspirere andre idrettsklubber til å inkludere mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb.

Fredrik

Fredrik har hatt en sentral rolle i Funkis Snowboardklubb i 2 ½ år, og ble engasjert i klubben på grunn av egne barn. Han har et barn med funksjonsnedsettelse og opplever at det har vært vanskelig å finne en idrett som barnet kunne holde på med. Etter å ha vært innom andre idretter ble Funkis Snowboardklubb en klubb familien fant glede i. Fredrik forteller ikke om tidligere erfaringer med idretten snowboard, men som tidligere aktiv fekter har han erfaring fra verv i den gamle klubben sin.

Anne

Anne har vært med i Funkis Snowboardklubb siden oppstart. På nåværende tidspunkt sitter Anne i klubbens styre, og en av hennes viktige oppgave er organisering av treninger. Anne har tidligere bistått snowboardforbundet som trener i flere camper rettet mot jenter. Hun har fra tidligere ikke erfaring med klubbdrifting, men har sittet i et styre i regi av skolen hun gikk på.

NSBF

Norges Snowboardforbund ble stiftet i 1987, og to år senere ble forbundet tilsluttet NIF (Snowboardforbundet, u.å.a). I Norge arbeider forbundet aktivt for å utvikle sporten og fremme idretten. Forbundets overordnede mål er å tilby flere mennesker muligheten til å stå på snowboard i Norge. Tilsvarende har Norges Snowboardforbund målsetting om å legge til rette for at flest mulig mennesker med funksjonshemming har et tilbud i sitt

nærområde (Snowboardforbundet, 2015), og sammen med Funkis Snowboardklubb har forbundet etablert prosjektet ”Funkisplankekjøring”. Prosjektet ble laget for å rekruttere og inkludere flere medlemmer i snowboardmiljøet. Fra forbundet sin årsrapport 2015-2016 er det oppført tre klubber som har et tilbud for mennesker med funksjonshemming. Disse klubbene er Oslo Døves Sportsklubb, Nannestad IL (to utøvere) og Funkis Snowboardklubb (Snowboardforbundet, 2015). Nylig har forbundet ansatt en prosjektleder for inkludering i den hensikt å bistå klubber i arbeidet med integrering.

Kristine

Kristine har en stilling i Norges Snowboardforbund og har jobbet der i overkant av ett år. Først og fremst har hun en organisatorisk rolle i forbundet og hun forteller at hun jobber tett opp mot klubbene, og kjenner dermed til hvordan klubbene er organisert. Kristine har en kjærlighet for idretten og miljøet i forbundet. Hun er godt kjent med hvordan forbundet er organisert og har god kjennskap til forbundet sine målsettinger og verdier. Kristine har ikke lignende erfaring fra tidligere stillinger, men har jobbet tett opp mot mennesker med funksjonsnedsettelse. Samtidig har hun stilt opp som instruktør for medlemmer med funksjonsnedsettelse i snowboard.

Fremstår norsk idrett som et virkemiddel for integrering?

Med dette forskningsspørsmålet søker jeg å belyse hvilket syn utvalgte klubber og NSBF har på norsk idrett som en pådriver for inkludering og integrering. Det stilles også spørsmål om hvordan disse vurderer sine muligheter til å integrere målgruppen.

Idrettsglede for alle

Tidligere i oppgaven ble det gjort rede for at NIF har en visjon om ” idrettsglede for alle” (NIF, 2015a). Dette er i følge NIF en krevende ambisjon som utfordrer både den enkelte og fellesskapet (NIF, 2015a, s. 4). Organisasjonen fremmer en viktig målsetting om at alle mennesker skal ha muligheten til å holde på med organisert idrett ut fra sine egne behov, uten å bli diskriminert eller utelukket. Fra en slik målsetting ønsket jeg å undersøke hva informantene legger i visjonen ” idrettsglede for alle” og om dette utsagnet reflekterer norsk idrett per dags dato.

Informantene mener at NIF, med sin visjon ”idrettsglede for alle”, medvirker til en holdning som er både riktig og viktig for norsk idrett. De påpeker at slike holdninger bidrar til å skape et sosialt og inkluderende miljø, der man kan bli kjent med andre og oppleve mestringsfølelse.

”Det har ikke noe å si hva slags bakgrunn man har eller hvor man er fra. Alle skal inkluderes og alle skal få kjenne på den gleden de får ved å drive med idrett og det miljøet som skapes når du driver med idrett.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Fredrik og Anne mener det er viktig at flere mennesker får ta del i idrett og lek. Noen idretter er mer utbredt enn andre og disse appellerer ikke nødvendigvis til alle mennesker. Det er derfor viktig å skape flere tilbud og legge til rette for at flere kan få muligheten til å finne en idrett som man både liker og kan mestre.

”Det bør være mulig for alle å drive på med idrett uansett. Det var kanskje det som lå i luften når vi startet dette her, det var kanskje litt dårlig med tilbud. I Osloregionen er det mange tilbud med sommeridrett for funksjonshemmede, men ikke så mye vinteridrett. Kanskje med unntak av kjelkehockey, som egentlig ikke er en vintersport.” (Fredrik, Funkis Snowboardklubb).

Kristoffer er enig i at NIF fremmer en viktig holdning om en åpen og inkluderende idrett. Samtidig påpeker han at NIF fortsatt står ovenfor en rekke utfordringer, og at det er en lang vei å gå før visjonen er fullkommen og idretten faktisk inkluderer alle.

”I utgangspunktet er det veldig positivt, for man ønsker å inkludere så mange som mulig i idretten. Men det er fortsatt mange som står utenfor og det går litt på at man har en veldig tradisjonell måte å organisere idrett og telle medlemskap på, hvor vi kanskje gjør det litt annerledes i klubben vår. Og det går litt på aktiviteter og da, så det er på en måte ikke noe rett eller galt. Det skal være rom for begge typer og vi føler for så vidt at det er det, men at det kanskje kan være enda mer tilrettelagt for egenorganisert aktivitet som vi på en måte representerer.” (Kristoffer, Oslo Sidelengs).

Når informantene forteller om integrering i egen klubb mener alle at deres viktigste oppgave er å tilrettelegge for at flest mulig skal føle seg velkomne, noe de selv mener de er flinke til. Magnus forteller at de i Asker Snowboard & Freestyle prøver å tilrettelegge for alle som ønsker å prøve snowboard for første gang, selv om de ikke nødvendigvis har midler til å holde på med idretten eller kjøpe utstyr. De ønsker å bruke ressursene på best mulig måte og stiller med utstyr og instruktører der det er behov. Det er ingen klubber i utvalget som oppgir å prioritere toppidrett, men samtlige påpeker at toppidrettsutøvere som regel utvikles gjennom breddeidretten, noe Anne forteller at Funkis Snowboardklubb for egen del har opplevd.

”Vi har jo en visjon. Her skal det være plass til alle og det er vi veldig opptatt av. Det tror jeg man ser også, for vi har vanvittig bredde i klubben akkurat nå. En av medlemmene i klubben ble nummer to i Para-VM i fjor. Det er derfor vi deler inn i grupper etter nivå og vi har mange instruktører sånn at vi kan følge opp alle sammen.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

Selv om Anne viser til mange instruktører og ulike nivå, er det flere informanter som forteller at mangel på menneskelige ressurser er en utfordring som fører til at klubbene ikke alltid kan innfri alle medlemmenes ønsker og behov.

”Klubben vår er veldig inkluderende, vi ønsker å ha flest mulig som står sidelengs. Og inkludering for oss er viktig for vi ønsker å ha et åpent miljø. Når de kommer på samlingene våre så er de ivaretatt uavhengig av hvem de er. Men selvfølgelig må vi begrense de ressursene vi har, så vi har ikke satsning for eksempel.” (Kristoffer, Oslo sidelengs).

”Vi har to instruktører som stiller hver gang, men disse er kun med for å samle gjengen og veilede ved behov. Vi sørger også for at de som henvender seg forstår at dette er uformell samling og ikke et treningstilbud.” (Kristoffer, Oslo sidelengs).

Segregerende integrering

Anne forteller at i Funkis er tilbudet utelukkende for mennesker med nedsatt fysisk funksjonsevne. Hun forteller at klubben besluttet å ikke inkludere utøvere med utviklingshemming fordi man i andre tilfeller har sett at dette kan gå utover de andre

medlemmene, da personer med utviklingshemming krever langt flere ressurser. Dette kan føre til at de andre medlemmene føler seg oversett, og det kan resultere i konflikter.

”Man ser ofte på mange idrettstilbud at de med utviklingshemming tar over, og da forsvinner den sosiale arenaen. Utviklingshemming og fysisk funksjonshemming er ikke det samme.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

Ulike forutsetninger for å bli god og få mestringsfølelse har ført til at det har skjedd endringer i Funkis Snowboard over tid. Fredrik trekker frem en situasjon som resulterte i at flere hørselshemmede utøvere meldte seg ut av klubben. Han forteller at dette kom som et resultat av at medlemmene ikke nødvendigvis følte seg funksjonshemmet i samme grad som de andre medlemmene, og at ulik kommunikasjonsform skapte utfordringer med det sosiale. Fredrik påpeker at de hørselshemmede har gode forutsetninger for å bli gode i snowboard og mestrer idretten i et raskere tempo enn utøvere som har større fysiske funksjonsnedsettelse.

Integreringsprosessen

Informantene ble også bedt om å fortelle litt om integreringsprosessen som fant sted mellom 1997 og 2007 samt hvilke formeningene de har om endringene som prosessen har ført til. Fra samtaleene kom det frem at det kun var én informant som hadde hørt om denne prosessen. En forklaring på dette kan være at ingen av klubbene var etablert på det tidspunktet integreringsprosessen ble satt i gang og gjennomført. At dette er et utforsket emne for enkelte klubber kan muligens også forklares med at ikke alle klubbene i undersøkelsen har et etablert tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse. Imidlertid trekker alle informantene frem konkrete endringer i organisasjonen som integreringsprosessen har ført til, uten å nødvendigvis kjenne til selve prosessen.

”Når jeg nå har vært med på litt sånne forskjellige samlinger, for eksempel det vi var med Special Olympics nå i USA, så merket jeg at NIF er ganske mye lenger foran enn andre land når jeg snakker om hvordan idrettsforbundet der er. NIF er veldig inkluderende og det er jo virkelig at de tenker på de utviklingshemmede og mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Kristine trekker frem at gjennom NIFs unike organisering gir dette et bedre grunnlag for å skape muligheter for mennesker som har en utviklingshemming eller funksjonshemming, og at disse skal kunne holde på med idrett ut ifra egne premisser.

Kristoffer påpeker at en viktig endring har vært NIFs navneskift fra ”Norges idrettsforbund og olympiske komité” til sitt nåværende navn ”Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité”. Dette viser at medlemmene er sidestilt. Navnet fikk NIF det året NFI ble nedlagt (2007) og særforbundene overtok organiseringen av idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse gjennom sine klubber og lag (NIF, u.å.c). Andre endringer informantene forteller om er flere muligheter til å holde på med organisert idrett, flere midler til klubbene, bedre organisering og flere arrangementer internasjonalt, spesielt Paralympics, som løfter sporten.

Til tross for disse endringene, viser medlemsregistreringen at det er relativt få medlemmer med funksjonsnedsettelse i norsk idrett (NIF, 2017), i forhold til de øvrige medlemstallene. Flere informanter opplever at dette henger sammen med at det er mange som ikke registrerer funksjonsnedsatte utøvere på ”riktig” måte, og at rekrutteringen er for dårlig i klubbene.

”Det er nok en del funksjonshemmede utøvere som er med, men som ikke registreres som funksjonshemmede utøvere fordi det finnes ganske mange grader av funksjonshemming. Vi har det jo veldig greit i og med at vi har en egen klubb, så det er relativt lett for oss å registrere hvem som har funksjonshemming og ikke.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

I tillegg er det et problem at idrett for målgruppen ikke eksponeres nok i media og at det dermed ikke aktualiseres.

”Tror jeg bare har sett én gutt i snowboard som kjører Paralympics. Men du skal gjerne følge godt med hvis du ser han i sosiale medier” (Magnus, Asker Snowboard & Freestyle).

Fredrik trekker også frem at tilbudene i seg selv kan være vanskelig å finne.

”Jeg må si at som forelder til en funksjonshemmet så er det faktisk vanskelig å spore opp av og til altså. Før vi dukket opp her så prøvde vi å finne noe som vår

datter kunne gjøre og det var ikke kjempelett å bare finne noe.” (Fredrik, Funkis Snowboardklubb).

Kristine beskriver situasjonen som hun ser den i sin egen idrett. Hun tror at antall medlemmer og hvorvidt snowboardklubbene har tilbud til funksjonshemmede kan ses i sammenheng med at snowboard fortsatt er en ”ny” idrett. Samtidig forklarer hun at idretten er kjent for å ikke ønske å organisere seg.

”Snowboard er ikke kjent for å ville organisere seg, så da er det jo enda mer nytt. Og når det ikke har vært et tilbud så har det ikke vært mulighet til å stå på snowboard. Jeg tror bare det er det at vi ikke har kommet langt nok, eller vi jobber med det nå men det har ikke vært et tilbud for det, så da har det ikke satt i gang.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Når Kristine beskriver hvordan Norges Snowboardforbund arbeider med å integrere flere mennesker med funksjonsnedsettelse i snowboard, forklarer hun at forbundet har ansatt en prosjektleder for inkludering. Denne personen reiser rundt til klubbene og informerer om mulighetene for å etablere slike tilbud. For klubber som er interesserte forteller Kristine at NSBF har utviklet en modul som inneholder alt snowboardklubbene trenger å vite for å komme i gang. Modulen inneholder flere retningslinjer, blant annet hvem klubbene kan kontakte, hvor klubbene kan søke midler og hvor de kan finne potensielle medlemmer å rekruttere. Til tross for at prosjektlederen ikke har snakket med alle klubbene i landet ennå, har fremgangsmåten resultert i et etablert tilbud på Kvitfjell og i Trondheim. Den største utfordringen mener hun ligger i det å prøve å ”ufarliggjøre” prosessen med å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse i klubbene.

”Nå er det jo mange som har hørt om Funkis. Det er litt sånn jungeltelegraf, det blir spurt om. De er nysgjerrige, men jeg merker fortsatt når jeg er der og snakker, så må du forklare en del. Du må forklare at det her ikke er noe farlig. De (funksjonsnedsatte) tåler mye og du må være instruktør på samme måte som du er med alle andre.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Klubbene i utvalget ble spurt om de er kjent med integreringsarbeidet som Norges Snowboardforbund gjør. Informantene ble også oppfordret til å fortelle om de mener Snowboardforbundet er flinke til å være tilgjengelige og bistå klubbene med

informasjon om hvordan de kan tilrettelegge for funksjonshemmede i deres egen klubb. Kristoffers oppfatning er at Norges Snowboardforbund er flinke til å bruke sine ansatte og fortelle om hvilke ressurser de kan stille med. Han mener det er viktig at forbundet tar ansvar og aktivt er ute og informerer i klubbene hvis flere skal få et tilbud.

”Jeg mener at det er en veldig riktig måte å gjøre det på og få det ut gjennom særforbundene blant annet ut i klubbene. Da er det de som setter tanker i hodet på klubbene, - hei dette er mulig!, enn at motivasjonen kommer nedenfra fra klubbene, og det kan det jo selvfølgelig gjøre. Det er jo kjempeflott om det gjør det, men man kan ikke være avhengig av det hundre prosent.” (Kristoffer, Oslo sidelengs).

Anne har en lignende tilnærming og forteller at NSBF er en god støttespiller både i snowboardmiljøet og i klubben hennes. Hun er også raskt ute med å påpeke at denne tilnærmingen er veldig viktig dersom flere tilbud skal bli etablert. Hun forteller at dersom forbundet ikke tar initiativ og engasjerer seg tror hun ikke mange klubber har mye å stille opp med, og uttrykker det på følgende måte: ”Det er nok vanskelig for de andre etablerte klubbene som ikke har et tilbud til funksjonshemmede. De har jo sin klubbdrift som de er kjørt inn i også.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

Fredrik er ikke i tvil om at snowboardforbundet har gjort en god profil ved å fronte muligheten til å integrere medlemmer i flere klubber.

”I snowboardforbundet så kan man nesten ikke si at man ikke er opplyst, for det har vært kjørt ganske mye på det . Det har vært mye deltakelse og forskjellige ting og informasjon på snowboardforbundet sine sider.” (Fredrik, Funkis Snowboardklubb).

Når man går inn på snowboardforbundets nettsider har de en egen side som heter ”Funksjonshemmede”. I skrivende stund er det kun én oppdatering som ligger inne. Imidlertid kan en for eksempel skrive ”Funkis” i søkefeltet, og det vil dukke opp flere treff som omhandler Funkis Snowboardklubb, paralandslaget og ulike arrangementer og kurs som finner sted for medlemmer og instruktører.

Samtidig kan det ikke forventes at alle klubbene er like oppdatert på all informasjon som er tilgjengelig. Magnus fra Asker Snowboard & Freestyle forteller at han faktisk har tenkt på å etablere et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse i klubben og

forteller at han har vært i kontakt med kommunen. Men, i motsetning til de andre informantene føler han at det mangler informasjon fra overordnede ledd i idretten og han savner å ha noen i ryggen som han kan kommunisere med før og under en slik prosess.

”I forhold til å kunne starte det opp i egen klubb så er det fortsatt veldig vanskelig, det er en veldig stor prosess fordi du må få tak i ekstra midler til utstyr, du må jo hente kompetanse. Det jeg synes mangler litt i forhold til å etablere noe sånt i egen klubb er veiledning fra særforbundene.” (Magnus, Asker Snowboard & Freestyle).

Hvilke faktorer begrenser klubbene til å organisere et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb?

Formålet med dette forskningsspørsmålet var å få et innblikk i informantenes erfaringer med den daglige driften og organiseringen i klubbene, og om de gjennom denne opplever at dette skaper hindringer for integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse.

Mangel på menneskelige ressurser

Den største utfordringen med tilrettelegging for mennesker med funksjonsnedsettelse som trekkes frem av informantene, er mangel på menneskelige ressurser. Det er få klubber som har kapasitet til å gjennomføre slike tiltak, og det oppleves som svært utfordrende når arbeidet må baseres på frivillighet blant medlemmene uten ekstra ressurser. Til tross for at frivillig arbeid fortsatt utgjør en stor del av arbeidet som gjøres i norsk idrett, er det i følge NIF færre og færre som engasjerer seg (NIF, 2015b). Spesielt er det en nedgang i antall frivillige som engasjerer seg i lokal klubber og lag, og oppgaver som dette krever gjerne et langvarig engasjement.

Kristoffer forteller at Oslo Sidelengs forsøker å bruke klubbens ressurser på best mulig måte, og må dermed prioritere de aller mest kritiske oppgavene. Den harde prioriteringen skyldes et sviktende engasjement blant klubbens medlemmer. Det er et fåtall av medlemmene som vanligvis stiller opp på frivillig arbeid, og klubben ønsker heller ikke å påføre disse medlemmene enda flere oppgaver. Videre forteller Kristoffer

at de samtidig velger å prioritere ressursene etter hvor mange medlemmer som møter opp på aktivitetene. Han trekker frem at klubben tidligere hadde et treningstilbud til barn og unge, men dette ble lagt ned grunnet lav deltagelse. I slike tilfeller vil det være lite hensiktsmessig for klubben å bruke ressursene på aktiviteten.

Etableringen av Funkis Snowboardklubb var i stor grad prisgitt de mange frivillige som stilte opp for å få til dette. Anne forteller at klubben fikk god støtte under oppstartsprosessen fra de som hadde en tilknytning til snowboardmiljøet, men også fra interesseorganisasjoner som ønsket å bidra. Da det var mest å gjøre, forteller hun at mange frivillige måtte jobbe lange timer, og dette tror hun kan bli en utfordring for andre snowboardklubber som ikke nødvendigvis har tilgang på de samme ressursene Funkis Snowboardklubb hadde den gang.

”Det krever veldig mye. Det krever så mye i starten for å få tilbudet opp og gå, sånn at det blir nesten feil å skulle kreve at det skjer på frivillig basis.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

Samtidig peker Anne på at Funkis Snowboardklubb fortsatt trenger folk til å stille opp slik at klubben kan følge opp alle medlemmene og tilrettelegge for utøvere som trenger det. Hun forteller at klubben har syv trenere på jobb to ganger i uka og påpeker at dette er essensielt dersom klubben skal klare å tilfredsstille behovene til alle medlemmene.

Kristine fra NSBF har et litt annet syn på saken. Hun mener at den største årsaken til at ikke flere snowboardklubber har etablert et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse, er at klubbene ikke ser mulighetene ved et slikt tilbud. Men, hun legger til at det kan være vanskelig å gjennomføre dersom kun et fåtall mennesker i klubbene vil engasjere seg, og kommer med et eksempel fra et uheldig endringsforsøk med liten suksess.

”Det ble opprettet et tilbud i Lillehammer hvor det var en trener og alt, men de fikk ikke nok folk til å komme. Jeg vet også at dette bare var en person som prøvde å få det til og jeg tror det er litt vanskelig som en person.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Samtidig peker enkelte informanter på at mangel på ressurser ikke bare påvirker etableringen av nye tilbud, men det hindrer også klubbene i å ivareta velutviklede og tilrettelagte tilbud for ulike medlemmer som ønsker å være en del av klubben. I følge

Anne er terskelen for å delta i en idrettsaktivitet ganske høy dersom klubbene ikke har et godt nok tilrettelagt tilbud. Det er derfor viktig å sette seg inn i medlemmenes situasjon og behov for å nå ut til flere.

Samtlige av informantene oppgir at de er i full jobb ved siden av driften av klubbene, og de har også familie og/eller barn som de naturligvis ønsker å bruke mest mulig tid sammen med. Det er med andre ord ikke alltid klubbinformantene har mulighet til å ta på seg enda flere oppgaver.

”Vi består vel kanskje mest av alt av funksjonsfriske mennesker med interesse av egne barn og så er man gjerne engasjert i klubben for egne barn. Og den tidsklemmen vi lever i nå, og i tillegg skal man drive med frivillig, egne barn og så videre, så rekker man ikke å ta på seg ekstra oppgaver.” (Magnus, Asker Snowboard og Freestyle).

Mangel på ildsjeler

Det er flere grunner til at informantene har valgt å engasjere seg i de ulike klubbene. For Fredrik og Magnus er det først og fremst for å følge opp egne barn. De andre forteller enten om egen interesse for idretten eller en indre motivasjon for å hjelpe andre mennesker. Informantene kan karakteriseres som ildsjeler som vil jobbe hardt for det de brenner for, og de ønsker å utgjøre en forskjell. Ulik motivasjon for å engasjere seg påvirker informantenes tilnærming til opprettelse av aktiviteter og tilbud rundt i klubbene. Det er ulike interesser som har skapt de ulike tilbudene i utgangspunktet.

”Hvis du har motivasjon nok, er ildsjel nok, så kan du starte din egen klubb. Det var jo det vi gjorde, vi startet vår egen klubb fordi det ikke var noe bretttilbud i Oslo som vi kjente godt nok til, og som i hvert fall ikke gjorde det på den måten vi ønsket å gjøre det på. Da startet vi vår egen klubb.” (Kristoffer, Oslo Sidelengs).

Kristine trekker også frem ildsjeler og mener det er grunnen til at Funkis Snowboardklubb har et såpass velfungerende tilbud. For å opprette flere slike tilbud trenger man ildsjeler som brenner for integrering.

”Ildsjeler er jo gull verdt, uten ildsjeler hadde ikke Funkis Snowboardklubb fungert. Så i snowboard, og i det å kunne jobbe videre med alle de klubbene, så er det jo ildsjeler som man har tatt tak i. Her er det ikke snakk om foreldre,

selvfølgelig foreldre spiller en rolle de og, de må kjøre og hente barna, men her er det folk i snowboardmiljøet som man har tatt kontakt med som digger snowboard selv.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Flere av informantene forteller at de mener det er viktig å få flere mennesker som brenner for integrering inn i klubbdriften for å kunne etablere et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse. Dette begrunner Anne med at det kommer til å koste mye tid og energi å gjennomføre tiltaket og det vil kreve mye av enkeltpersoner.

Utfordringer med økonomiske midler og tilskuddsordninger

Det kan koste en del å opprette og vedlikeholde aktivitet i klubb eller idrettslag. Idrettsklubber og lag har derfor mulighet til å søke om ulike støtte- og tilskuddsordninger (NIF, u.å.g). I tillegg velger gjerne mange å arrangere dugnad for å få inn penger i klubbkassen og få inn inntekter gjennom arrangementer.

Funkis Snowboardklubb skiller seg fra andre snowboardklubber i landet fordi klubben har siden oppstart blitt tildelt økonomisk støtte fra Ekstrastiftelsen. Som nevnt ble det lagt til rette for at alt var gratis da klubben ble etablert. Instruktører stilte opp gratis og utøvere fikk gratis tilgang til bakken og låne alt av nødvendig utstyr.

Både Anne og Kristine mener midlene fra Ekstrastiftelsen har vært utrolig viktig for klubben. Det har gitt klubben mulighet til å utvikle seg og ivareta medlemmenes ønsker og behov. Anne trekker imidlertid frem at klubben er inne i det siste året med støtte fra Ekstrastiftelsen. Hun frykter at mangel på penger i fremtiden vil føre til at de må pålegge medlemmene større kostnader for å få klubben til å gå rundt, noe som ikke er ønskelig fra klubbens side. Dette kan bli et problem fordi mange instruktører skal ha penger for sin innsats.

”Vi har erfart at det er vanskelig å drive en del sånne tilbud uten ekstra midler. Sånn at det koster litt mer penger, og hvis man skulle legge alt det over på medlemmene så hadde det sannsynligvis ikke vært spesielt ålreit å være medlem her.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

Kristine er enig i at det kan koste mer for klubber og lag å ha et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse. Hun forteller at en rekke utøvere trenger tilrettelagt utstyr som koster mer penger. Hun anser ikke dette som en utfordring i idretten snowboard,

men som en utfordring generelt. Dermed er hun glad for at det har blitt innvilget mer penger til paraiddrett.

”Det er helt fantastisk, og det trengs også. Nå er det jo ikke så mye i snowboard da, men det er jo mange der som trenger spesielt utstyr som plutselig koster veldig mye mer enn hva det ville kostet hvis man var funksjonsfrisk. Og det at da særforbundene for eksempel kan søke om disse pengene og gi videre til klubber eller bruke disse pengene til å for eksempel videreutdanne instruktører og trenere.” (Kristine, Norges Snowboardforbund).

Når Magnus forteller om midler til egen klubb fremstår ikke dette som en utfordring. Han trekker frem at klubben har et godt samarbeid med kommunen som har informert dem om en rekke tilskuddsordninger de har benyttet seg av. Magnus er likevel enig i at midler vil spille en essensiell rolle dersom de i fremtiden skal implementere et integreringstilbud i klubben.

Midler i seg selv, fremstår heller ikke som den største utfordringen i Oslo Sidelengs. Kristoffer forteller at klubben er flink til å søke om støtte gjennom tilskuddsordninger og inkluderingsmidler. Han mener at penger ikke skal være en motivasjon for å drive en klubb, men han trekker frem at mer midler gjør det lettere for klubben å tilrettelegge for medlemmene, og klubben kan også stille større krav til instruktørene. Han forteller at klubben har penger i klubbkassen og det er gode muligheter for å starte opp tilbud eller skape aktivitet. Imidlertid må initiativet komme fra de som ønsker å engasjere seg. Kristoffer er også klar over at han kan søke om ulike støtteordninger dersom klubben skulle ønske å integrere medlemmer med funksjonsnedsettelse. Han mener det er riktig at flere midler delegeres til paraiddrett, fordi det kan være ekstra kostnadskrevenne å drive med aktivitet for denne gruppen. Han tror det vil bli enklere for klubber å vurdere å opprette slike tilbud dersom de vet at de får finansiell støtte.

Fredrik fra Funkis Snowboardklubb forteller imidlertid at tilskuddsordninger ikke alltid oppfyller sin hensikt, for eksempel er prosjektmidler en utfordring i klubben, da de kun kan benyttes til bestemte formål. Klubben har stadig mangel på penger, og informanten uttrykker det slik:

”Vi har for eksempel midler nå, men som vi bare kan bruke på utstyr. Og nå har vi et loft av utstyr så er det liksom ikke så mye vi kan gjøre med det.” (Fredrik, Funkis Snowboardklubb).

Utfordringer med alpinanlegg

Siden snowboard er en vinteridrett foregår den organiserte aktiviteten i klubbene stort sett i ulike alpinanlegg rundt omkring i landet. Fra samtalen kommer det frem at enkelte klubber er bedre stilt enn andre når det kommer til anlegg og beliggenhet.

På Norges Snowboardforbund sine nettsider står det at Oslo Sidelengs og Funkis Snowboardklubb har treninger og samlinger i Oslo Vinterpark (Tryvann) (Snowboardforbundet, u.å.c). Asker Snowboard & Freestyle holder til i Asker Kommune og trener i Vardåsen Skisenter, som er det eneste alpinanlegget i området. For Fredrik og Anne har Oslo Vinterpark vært en viktig støttespiller og de snakker varmt om anlegget og det de som jobber der gjør for klubben.

”Vi har jo fantastiske samarbeidspartnere. Uten Oslo Vinterpark og hjelpen, hadde vi ikke eksistert.” (Anne & Fredrik, Funkis Snowboardklubb).

Det er Tryvann Skisenter AS som eier og drifter Oslo Vinterpark (Oslo Vinterpark, u.å.a). Ut fra hvor mange billetter og sesongkort som blir solgt årlig, blir Oslo Vinterpark karakterisert som det fjerde største alpinanlegget i landet. Bare i 2015 var det omkring 218 000 mennesker som besøkte Oslo Vinterpark (Oslo Vinterpark, u.å.a). Noe av det som skiller Oslo Vinterpark fra mange andre alpinanlegg i Norge, er at de har laget en egen park for mennesker med funksjonsnedsettelse (Oslo Vinterpark, u.å.b). Denne parken er et samarbeid mellom Oslo Vinterpark, NIF, Norges Snowboardforbund, Norges Skiforbund og Bardum, et aktivitetshjelpemiddelselskap som lager spesialtilpassede hjelpemidler (Løken, 2011). Parken er strategisk plassert i et område med lett tilgang til parkering, spisesteder og med kort avstand til resten av bakken. Parken låner også ut utstyr og holder kurs for mennesker med funksjonsnedsettelse som ønsker å prøve ut ulike vinteraktiviteter.

Magnus deler også sine tanker og meninger om lokalbakken til egen klubb. Han presiserer at forholdene i bakken er en utfordring, og en egnet alpinbakke er en forutsetning for å kunne integrere funksjonshemmede i klubben.

”Vi som etablerer oss i Vardåsen skisenter, det er ikke bare midlene vi er ute etter, det er også tilgjengeligheten for personer til bakken. Problemet i Vardåsen er jo at det er veldig bratt, så for å skape det tilbudet i Asker så er vi avhengig av et bredt samarbeid, også med kommunen og kommunale etater.” (Magnus, Asker Snowboard & Freestyle).

I motsetning til Oslo Vinterpark, som eies av private aktører, er det Asker Kommune som eier Vardåsen Skisenter (Fnugg, 2017). Magnus forteller at han ikke finner det forsvarlig å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse i klubben før kommunen bruker mer ressurser på å forbedre og tilrettelegge skisenteret og tilgangen til anlegget for flere mennesker. Asker Snowboard & Freestyle er avhengig av kommunen, som sitter med pengene og makten til å bygge ut bakken. Vardåsen Skisenter er en liten bakke sammenlignet med Oslo Vinterpark, og Magnus påpeker at bakken ikke tiltrekker seg like mange mennesker som andre bakker i regionen. Kommunen vurderer det dermed lite hensiktsmessig å innvilge mer midler til anlegget, før eventuelt bruken tiltar. ”Kommunen har brukt så mye penger at de har sagt stopp. De vil se den økende aktiviteten.” (Magnus, Asker Snowboard & Freestyle).

Hva mener NSBF og klubbene kan gjøres bedre for å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i flere snowboardklubber?

En profesjonalisert idrett

I Snowboardforbundets årsrapport for 2015-2016 står det at NSBF har som målsetting å legge til rette for at mennesker med funksjonsnedsettelse over hele landet skal ha et lokalt tilbud for å stå på snowboard (Snowboardforbundet, 2015). Dette er en ambisiøs målsetting for klubbene, som skal legge til rette for et nytt tilbud uten at det går på bekostning av den foreliggende klubbdriften.

Når informantene blir spurt om hvilke tiltak som kan bidra til at flere klubber kan tilrettelegge for integrering, trekkes det blant annet frem det å ansette mennesker som har integrering som hovedansvar. Ingen av klubbene i denne undersøkelsen har noen

ansatte i dag og informantene opplever at idretten stiller alt for mange krav til menneskene som velger å stille opp frivillig i klubbene. Med en betalt ansatt kan klubbene og medlemmene stille større krav til arbeidet som utføres. Det blir et ganske annet utgangspunkt med en ansatt som er hundre prosent dedikert til jobben, fremfor at frivillige i klubben føler på at de ”må ta tak i dette” og samtidig bruke tid på den resterende klubbdriften.

”Du har en på toppen som kan sørge for å trekke ut så mye frivillig som mulig og engasjere flere frivillige. Hvis du har en frivillig som engasjerer flere frivillige så er det jo begrenset med hvor mye motivasjon du har. Du har jo selvfølgelig ildsjeler men har du en ansatt så har du en helt annen motivasjon for å få det til.” (Kristoffer, Oslo Sidelengs).

”Vi har diskutert litt med snowboardforbundet at hvis man skal få til ting i andre klubber, så er noen nødt til å ta den kostnaden for den personen som får ansvaret for å gjøre det. I oppstartsprosessen så er det mye som skal til for å få det til, i forbindelse med rekruttering og sånne ting. Det tar veldig mye tid, så noen må være villig til å ta den kostnaden og det er vel det man også ser hos noen av de andre særforbundene også, at det er jo ingen som er villig til å ta den kostnaden og da blir det heller ingenting.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

Fremme bedre muligheter for rekruttering

Et annet tiltak informantene trekker frem, er å gjøre det enklere for klubber å finne informasjon om hvor klubbene kan finne potensielle utøvere som har funksjonsnedsettelse. Uten tilstrekkelig informasjon tror informantene at de vil måtte komme til å bruke ekstra tid og ressurser på rekruttering. Magnus mener at det bør bli bedre samspill mellom foreninger for mennesker med funksjonsnedsettelse og idretten.

Anne forteller at andre klubber rekrutterer medlemmer ved å besøke samlinger og arrangementer som foregår på ettermiddagen eller i helgene. Men når Funkis Snowboardklubb skal rekruttere medlemmer må dette foregå på dagtid, fordi det er da interesseorganisasjoner har sine samlinger. Dette er en utfordring, fordi de frivillige i klubben er som regel på jobb på denne tiden.

Bedre kommunikasjonsflyt mellom ulike ledd og interessenter

Et tredje tiltak som blir nevnt, er å bedre kommunikasjonen mellom snowboardklubbene og overordnede ledd. Til tross for at forbundet har en prosjektleder for inkludering fremstår det ikke som om at alle informantene er klar over dette. En informant trekker frem at snowboardforbundet burde lage en mappe til alle klubbene som inneholder det klubbene trenger å vite om før og under et slikt tiltak blir implementert.

Anne understreker at flere klubber bør ta mer ansvar og bruke Norges Snowboardforbund for å tilegne seg kunnskap, men hun sier seg også enig i at forbundet kan forenkle prosessen for klubber som er på utkikk etter informasjon. Samtidig forteller Anne at klubber må bli flinkere til å bruke hverandre og spørre om det er ting man trenger hjelp til.

”Du kan jo søke snowboardforbundet om hjelp til å starte opp tilbud også. Da har man kanskje en jobb å gjøre der da, for å gjøre det lettere for de klubbene som ønsker å få til et tilbud og faktisk kunne få den hjelpen de trenger. Og også bruke oss.” (Anne, Funkis Snowboardklubb).

8. Diskusjon

I dette kapitlet er hensikten å drøfte informantenes fremstillinger opp mot tidligere forskning på feltet samt teori som er valgt for denne masteroppgaven. Kapitlet følger samme inndeling som resultatkapitlet med emner for å gi en bedre oversikt.

Fremstår norsk idrett som et virkemiddel for integrering?

Idrettsglede for alle

Målet med en åpen og inkluderende idrett er å fremme like muligheter for alle (NIF, 2015a). Men når vi møter på holdninger om at funksjonshemming assosieres ved svakhet og mindreverdighet (Steadward 1996 sitert av Thomas, 2002), stilles det spørsmål om dette er et mål norsk idrett kan strekke seg etter. Løvgren (2009) mener organisert idrett kan føre til et skille mellom mennesker som er inkludert og mennesker som faller utenfor. Elnan (2009 sitert av Elnan, 2010) stiller seg bak utsagnet og trekker frem at idretten inneholder sosiale mekanismer som kan lede til segregering. Funn fra Likestillings- og diskrimineringsombudet (2008) viser at noen særforbund mener at det ikke er naturlig at alle skal være like dyktige på integrering. I rapporten om likestilling brukes begrepet ”idrettens egenart” når en omtaler problemstillingen. Noen idretter kan ha særlig kompliserte tekniske elementer ved seg som gjør at integreringen blir vanskeligere for det gitte forbundet (Elnan, 2010). Her ser man en antydning til den medisinske modellen som peker på at det er menneskers funksjonsnivå som skaper funksjonshemmingen. Imidlertid er min oppfatning at informantene anser idretten som åpen og inkluderende for alle. Mestring, sosialt samhold og sosial utvikling overgår forventningen om en ”normal” kropp som forutsetning for prestasjon og resultater. Det blir opp til idretten å prøve å fremme en mer integrerende idrett. Dette blir uttrykket med at ”alle” kan mestre snowboard og en må få lov til å gjøre det ut fra sine egne forutsetninger.

I det idrettspolitisk dokument 2015-2019, påpeker NIF at organisasjonen skal være en viktig pågangsdriver for å fremme aktivitet i dagens samfunn (NIF, 2015a). Det er også holdninger som blir trukket frem som viktige i snowboardmiljøet hvor forbundet jobber aktivt for å være et samlingspunkt for alle som ønsker å stå på snowboard. Klubbene i undersøkelsen er med på å videreføre dette når de forteller at de først og fremst har et

breddetilbud til sine medlemmer hvor det viktigste er å ha et fristed hvor medlemmene kan utvikle seg, møte andre mennesker og oppleve mestring og glede.

Integreringsprosessen

Til tross for at det kun er en informant som kan forklare intensjonen med integreringsprosessen, kan alle informantene fortelle om endringer som har skjedd innen paraidrett i Norge de siste årene. Eksempler som trekkes frem er den unike organisasjonsmodellen i Norge, flere midler, bedre organisering og større oppmerksomhet. Samtidig trekker én informant frem at det burde bli mer oppmerksomhet rundt paraidrett og at media fortsatt nedprioriterer å vise parautøvere på lik linje med funksjonsfriske utøvere. Media skaper dermed holdninger om at idrett bare er for funksjonsfriske utøvere som kan prestere. En annen forteller at det er vanskelig å spore opp tilbud når du selv har en funksjonsnedsettelse eller har funksjonsnedsatte medlemmer i familien. Dette skaper utfordringer for mennesker med funksjonsnedsettelse som ønsker å delta i idrett, og for idrettsklubber som ønsker å rekruttere. Hargreaves (2000 sitert av Elnan, 2010) beskriver at media har stor innvirkning på det bildet som tegnes av mennesker med funksjonsnedsettelse i samfunnet, spesielt for mennesker som ikke omgås eller kjenner noen som er funksjonsnedsatte. Lederen for toppidrett for funksjonshemmede, Cato Zahl Pedersen, og (para) utøveren Birgit Skarstein har tidligere kritisert norsk media for ikke å sende en eneste journalist for å dekke de Paralympiske lekene i Rio 2016 (Pedersen & Skarstein, 2016). ”Sverige 18 – Norge 0” lød overskriften på NRKs nettside for meningsutveksling om nyheter, samfunns- og kulturspørsmål på kronikken der de to stilte seg kritiske til at norsk media, med sin påvirkningskraft, ikke viser større engasjement rundt idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse. Kronikkforfatterne stilte også spørsmål ved om media da heller ikke anerkjenner verdier som integrering og inkludering.

Segregerende integrering

Selv om klubbinformantene forteller at de har et ønske om en inkluderende idrett for alle, er min oppfatning at dette praktiseres på ulike måter. Klubbene har sine særegne organiseringer og forskjellige strukturer på aktivitetene. Oslo Sidelengs har åpne samlinger og trekker medlemmer som fokuserer mer på et sosialt samlingspunkt fremfor organiserte treninger. Asker Snowboard & Freestyle har på en annen side et mer organisert tilbud med ulike grener i treningene. Funkis Snowboardklubb skiller seg fra

de to andre klubbene ved at de opererer med tilbud som kun er for mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse. Klubbens ulike tilnærminger er med på å gi medlemmene en felles identitet og fremmer et felles engasjement.

Hennestad & Revang (2009) peker på at organisasjoner som har en bestemt struktur kan møte på utfordringer i det tilfelle strukturen må forandres. Det er derfor ikke uventet at klubbene nevner flere utfordringer ved inkludering av medlemmer som krever endring av den satte strukturen, når denne legger føringer for hvem som enkelt kan følges opp og ikke. Med for rigide strukturer blir det utfordrende å skape et tilbud som passer til alle.

Lie (1970 sitert av Dalen, 2006) hevder integrering handler om at mennesker skal ha mulighet til å være seg selv, og at dette ikke skal gå på bekostning av sin egenidentitet. Det er også tankegangen bak integreringsprosessen der mennesker med funksjonsnedsettelse skal integreres med funksjonsfriske og trene i blandede grupper så langt det er mulig (Sørensen & Kahrs, 2006). Samtidig ble det fremmet muligheter for mellomløsninger med egne tilbud i segregerte grupper (Sørensen & Kahrs, 2011). I motsetning til Sørensen & Kahrs (2011) sine funn som viser at mellomløsninger med egne grupper ble oppfattet som ulogisk og segregerende, er min oppfatning at informantene anser det som en utfordring når grupper med ulike fysiske forutsetninger blir plassert i samme gruppe og skal trene sammen.

Samtlige informanter som skal legge til rette for integrering mener det blir vanskelig å skape et fristed for en gruppe uten at det går på bekostning av en annen. Funkis Snowboardklubb forteller at klubben kun har tilbud til mennesker med en fysisk funksjonsnedsettelse og har med det valgt å utelukke mennesker med utviklingshemming og funksjonsfriske. De begrunner det ut ifra at de erfarer at det vil kunne gå på bekostning av de øvrige medlemmenes forutsetning for mestring. Her ser man en antydning til det Morken (2007) omtaler som segregerende integrering, som tar utgangspunkt i et mer effekt- og behovsorientert synspunkt på rettferdighet med egne tilrettelagte tilbud. Samspill mellom mennesker foregår i følge Morken (2007) på ulike måter og når enkelte grupper tar mer plass enn andre, kan dette føre til at de resterende gruppene trekker seg tilbake. Fra mine tolkninger fremstår dette som en utfordring i de andre klubbene i undersøkelsen også. Som Kristoffer trekker frem, sørger Oslo

Sidelengs for at alle som oppsøker klubben blir klar over at klubben har uformelle samlinger og ikke et treningstilbud. Det er ikke med sikkerhet at klubben sine nåværende medlemmer vil finne klubben like attraktiv dersom klubben skulle endre sin struktur.

Heino (2000) beskriver at utøvere i snowboard som oftest blir drevet frem av en indre motivasjon og glede, og ikke ulike faktorer som eksempelvis penger og berømmelse. Kulturen i snowboard fører blant annet med seg individualitet, lek og ekspresjonisme (Heino 2000 sitert av Steen- Johnsen, 2008, s. 343). Denne idretten har fra sin opprinnelse formet en motkultur til andre organiserte idretter, ved å ta opp kampen mot organisering, normer og regler (Steen- Johnsen, 2008, s. 344). Dette stemmer med det Kristine forteller om hvorfor et tilbud til målgruppen ikke ble opprettet tidligere. Men, Kristine forteller også at Norges Snowboardforbund nå har en prosjektleder for inkludering som skal bistå klubbene med integreringsarbeid.

Samtidig peker hun på at prosjektlederen ikke har vært i kontakt med alle klubbene. Selv om funn fra Likestillings- og diskrimineringsombudet (2008) viser at en rekke særforbund finner det vanskelig å få klubber til å ta ansvar for integrering, bør det påpekes at ansvaret alene ikke kan tilskrives klubbene når snowboardforbundet ikke aktivt har vært i kontakt med alle. Asker Snowboard & Freestyle har vurdert å etablere et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse, men Magnus forteller at han ikke vet hva som skal til for å starte opp ett slik tilbud og savner konkret veiledning fra forbundet. Mangel på informasjon mellom de ulike organisasjonsleddene kan være en forklaring på hvorfor ikke flere klubber ikke tar mer ansvar for at en slik prosess blir gjennomført.

Hvilke faktorer begrenser klubbene til å innføre og tilrettelegge et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb?

Mangel på menneskelige ressurser

Tidligere forskning viser at utfordringer med å integrere mennesker med

funksjonsnedsettelse inn i idretten og i idrettslag er knyttet opp mot økonomi, rekruttering, anlegg, kompetanse og oppfølging (Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2008; Aspvik et al., 2011; Sørensen & Kahrs, 2006). I denne undersøkelse ser man at disse problemstillingene går igjen i det informantene forteller om utfordringene med å integrere i egen klubb. Imidlertid forteller informantene at det som anses som den største utfordringen er mangel på menneskelige ressurser. At for få frivillige stiller opp, blir fra Seippel (2003) trukket frem som en stor utfordring klubber og idrettslag over hele landet står overfor i dag. Når klubbene ikke klarer å rekruttere flere frivillige blir det vanskelig å opprette nye tilbud, uten at dette vil gå på bekostning av klubbens ressurser til den daglige driften.

Som Jacobsen & Thorsvik (2002) påpeker kan mennesker som går fra en interessant stilling til å utføre mindre meningsfulle oppgaver, ikke ønske endring. Riktignok kan dette også bli et problem når en snowboardklubb blir belastet med for mange oppgaver og dermed finne gjøremålene strevsomme og umotiverende. Som flere informanter forteller, vil opprettelsen av et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse i klubbene ende med at de frivillige må bruke mer tid og ressurser. Dette er også noe Funkis Snowboardklubs informanter forteller at har vært tilfelle under etableringsprosessen.

I følge Sosial- og helsedirektoratet (2004) kan mennesker med funksjonsnedsettelse delta i de fleste aktiviteter, med eller uten tilpasning i form av utstyr og hjelpemidler. Det støttes av NIF (u.å.e), men organisasjonen påpeker samtidig at det ofte vil kreve mer tid og ressurser fra klubbene for at gruppen skal oppleve tilfredsstillende mestringsopplevelser. Når Anne forteller at Funkis Snowboardklubb har behov for syv trenere på trening for å ivareta medlemmene på best mulig vis, kan dette virke som en uoverkommelig barriere for klubber som ikke sitter på de samme ressursene. Jacobsen (2012) refererer til Kotter (1990;1995) når han forklarer årsaken til at mange endringsforsøk ikke lykkes, fordi at det som regel ikke er et solid fellesskap bak disse endringene. Klubbinformantene forteller at det ikke er lett å prioritere en endringsprosess når det er mange andre hensyn som til en hver tid må ivaretas.

Mangel på ildsjeler

Seippel (2003) peker på at samfunnet i dag beveger seg mot en trend der flere folk enn

før stiller opp som frivillige i idretten, men denne innsatsen foregår over en kortere periode. Han forklarer videre at dette går utover klubber og lag fordi det stadig blir færre av de tradisjonelle ildsjelene som stiller opp i verv over lengere tid. Ut ifra mine tolkninger, er det som regel alltid den samme gruppen mennesker som tar på seg de mer tidkrevende oppgavene og involverer seg i det organisatoriske. Disse menneskene må dermed håndtere en rekke oppgaver, uten at det nødvendigvis er ressurser til det. Å innføre nye, større arbeidsoppgaver, som etablering av nye tilbud i klubben, kan da virke uoverkommelig.

Når informantene forteller om årsaker som har ført til at de har valgt å engasjere seg i klubben og i snowboardmiljøet trekker både Fredrik og Magnus frem at de er involvert som et resultat av at de har egne barn i klubben. Andre forteller om sin personlige interesse for snowboard og det gode miljøet som idretten fører med seg.

Jacobsen (2012) forteller at ulike mennesker interesser seg for ulike ting, og det fører dem i ulike retninger i livet. I denne studien kommer det frem at informantenes egeninteresse i stor grad kan påvirke hvordan informantene ønsker å utvikle egen klubb og hvilke tilbud som vil være viktige å prioritere for dem. Et gjennomgående trekk blant samtlige informanter er en indre motivasjon for å drive klubben fremover. Det blir tydelig at uten disse ildsjelene i miljøet, ville det neppe vært et tilbud overhodet. Det kan stilles spørsmål om det da er riktig å pålegge klubbene et større ansvar enn de allerede har påtatt seg ved å opprette slike tilbud. For å inkludere mennesker med funksjonsnedsettelse og integrere gruppen inn i klubbene, trekker informantene frem at det er viktig å finne mennesker som har denne indre motivasjonen til å drive arbeidet fremover. Disse må gjerne ha en personlig interesse for integrering og et ønske om et slikt tilbud i samfunnet. Det er funn man både ser fra rapporten til Likestillings- og diskrimineringsombudet (2008) og Sørensen og Kahrs (2006), hvor ildsjeler blir trukket frem som en forutsetning for å skape et aktivitetstilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse. Dersom dette er tilfellet, må det nødvendigvis være ildsjeler som brenner for aktivitetstilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse av ulike årsaker, som igangsetter slike prosjekter. NIFs mål med integreringsprosessen var å integrere mennesker med nedsatt funksjonsevne i større grad inn i den vanlige idretten. Det kan derimot virke som at det er en større utfordring enn først antatt, når det forventes at arbeidet utføres av ildsjeler med svært ulike egeninteresser. Dersom ansvaret går utover

egeninteressens grenser, vil oppgaven kunne føles for stor til å drive frivillig, og en risikerer at det ikke blir et tilbud overhodet.

Når det gjelder støtte fra foreldre, kommer det frem at to av klubbene i undersøkelsen ikke får noen form for hjelp fra frivillig foreldre, og foreldrene følger heller ikke opp aktiviteten. I følge Hennestad & Revang (2009) kan det bli vanskelig for en organisasjon å se for seg at en endringsprosess vil lede til noe positivt, fordi de i stor grad er fokusert på organisasjonens mangler og hvorfor det ikke vil være mulig å gjennomføre disse endringene. De to klubbene hvor det er mangel på foreldre som stiller opp, forteller at når de mangler denne støtten vil de for eksempel måtte ha flere instruktører eller flere som stiller i verv. I denne undersøkelsen kommer det frem at den eneste klubben som har frivillige foreldre som stiller opp er Funkis Snowboardklubb. Her stiller foreldrene opp som ledsagere under trening og på ulike arrangementer. Samtidig forteller klubben at flere foreldre stiller opp på det organisatoriske i klubben. Dette samsvarer med Kunnskapsdepartementets (2008) rapport som peker på at foreldre til barn med funksjonsnedsettelse ofte stiller opp og følger opp barna. Videre trekker Kunnskapsdepartementet (2008) frem at der det er mange og varierte aktivitetstilbud til målgruppen, er det ofte foreldregrupper som iverksetter tilbudene. I lys av denne rapporten kan det virke som om klubber som velger å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse, vil kunne oppleve mer frivillig innsats fra foreldre som engasjerer seg enn klubber som ikke har et slikt tilbud. På den måten vil det nødvendigvis lønne seg for klubbene å etablere et bredere tilbud, noe som kan påvirke flere klubber til å gjøre det samme.

Utfordringer med økonomiske midler og tilskuddsordninger

NIF (u.å.a) hevder det ikke trenger å koste mer penger å drive en klubb eller et lag med medlemmer som har funksjonsnedsettelse, og det er også funn man ser fra Likestillings- og diskrimineringsombudet (2008). I denne undersøkelsen kommer det frem at det ikke er den samme oppfatningen alle informantene sitter inne med. For Funkis Snowboardklubb som har fått støtte gjennom Extrastiftelsen, har disse pengene vært essensielle og klubben trekker frem at de ikke hadde klart seg økonomisk uten denne støtten. Når det ikke er nok midler blir en naturlig løsning at medlemskontingenten må økes, men det er en konsekvens flere i utvalget ønsker å unngå. Klubbene i undersøkelsen som ikke har et tilbud per dags dato, opplever ikke

mangel på midler som et pågående problem nå, men trekker frem at dette kan bli en utfordring dersom klubben skulle hatt et tilbud. Til tross for at alle klubbene er klar over at en kan søke på ulike tilskuddordninger blir det oppfattet som et problem at midlene er låst til bestemte formål.

Utfordringer med alpinanlegg

For å holde på med organisert idrett er det en viktig forutsetning at man har fasiliteter som legger til rette for det. En tidligere undersøkelse viser at treningsentre begrunner sine lave medlemstall av mennesker med funksjonsnedsettelse med at bygninger ofte er gamle og utdaterte, og trenger tilrettelegging for at mennesker med funksjonsnedsettelse faktisk kan ta dem i bruk (French & Hainsworth, 2001). I både Funkis Snowboardklubb og Asker Snowboard & Freestyle er alpinanleggene i stor grad med på å påvirke klubben når det kommer til tilrettelegging. Magnus forteller at klubben holder til i en fysisk krevende bakke som ikke er gunstig å bruke for alle. Disse tolkningene kan begrunnes ut fra den sosiale modellen som tar utgangspunkt i at det er omgivelsene som må endres og ikke mennesker som har en funksjonshemming.

Jacobsen (2012) trekker frem at alle organisasjoner til en viss grad er avhengige av sine omgivelser. Det kan føre til at det oppstår spenninger mellom organisasjonen og omgivelsene fordi omgivelsene kontrollerer ressursene som klubbene er avhengige av. Asker Snowboard & Freestyle forteller at kommunen ikke vil bevilge mer penger til utbygging av anlegg før de ser en økende medlemsmasse. Magnus forteller at det dermed heller ikke blir forsvarlig å etablere tilbud når utøvernes sikkerhet ikke er tilstrekkelig ivaretatt. Tangen (2011) peker på at "one size fits all"-prinsippet i stor grad kjennetegner utforming av idrettsanlegg i Norge, og retter kritikk mot måten disse blir konstruert på. Denne metoden for utforming kan by på utfordringer for deltakere som av ulike grunner har visse begrensninger. Det er ikke nødvendigvis bare mennesker med funksjonsnedsettelse som trenger tilrettelegging. French & Hainsworth (2001) trekker frem barn og eldre som eksempel på at "one size fits all"-prinsippet også begrenser disse gruppenes deltakelse. Når ikke alle mennesker har muligheten til å bruke alpinanlegget, tolker jeg det som ekstra utfordrende for klubber som Asker Snowboard & Freestyle med treninger i et lite lokalanlegg, å øke medlemsmassen uten en bakke som er tilrettelagt for det.

Samtidig er det forventet at klubbene skal kunne gi noe tilbake til omgivelsene sine. Ved å ha en snowboardklubb som fronter parautøvere vil Oslo Vinterpark fremstå som en viktig bidragsyter i samfunnet. Dette tilbudet kan potensielt tiltrekke seg flere kunder, noe som alpinanlegget vil kunne dra nytte av.

Hva mener NSBF og klubbene at kan gjøres bedre for å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i flere snowboardklubber?

En profesjonalisert idrett

Informantene i denne undersøkelsen forteller om ulike erfaringer fra tidligere verv i idretten og frivillige stillinger knyttet til organisering. Driften av klubbene er i all hovedsak basert på frivillig arbeid. Dette innebærer at klubbene ikke har lønnede arbeidere som bidrar med det organisatoriske (Lorentzen, 2013). Til tross for at NIF fremmer det som viktig, det å ta vare på det frivillige engasjementet og utvikle frivilligheten videre i idrettsorganisasjonene (NIF, 2015a), kan dette medføre utfordringer fordi frivillig innsats ofte innebærer at de som utfører arbeidet ikke har formelle kvalifikasjoner for jobben (Lorentzen, 2013). Denne basisen i frivillighet kan være til hinder for integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse i idretten. Ofte kreves en viss kompetanse for å kunne tilrettelegge for funksjonsnedsatte på en tilstrekkelig god måte (Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2008). For å få flere klubber til å vurdere å organisere et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse i snowboard i fremtiden, trekker en informant frem at de bør kunne ansette kompetente mennesker som skal drive integreringsarbeidet i klubbene. Dette vil lette arbeidsmengden for de som allerede har mange oppgaver i klubben, i tillegg til at man får kvalifiserte ansatte som i større grad vil sikre økt integrering.

En slik rekruttering av lønnede ansatte kalles profesjonalisering, og kan i idretten fremkomme på to ulike måter (Lorentzen, 2013). Enten kan klubbene tilføre mer kunnskap til den allerede eksisterende gruppen, for eksempel ved kursing og opplæring av de menneskene som allerede er involvert i klubben, eller så kan klubbene ansette nye mennesker som besitter relevant utdanning eller nok kunnskap om oppgavene de skal

bli satt til å løse. Oppfatningen av profesjonalisering i klubbene stemmer med funn man ser i rapporten *Likestilling og mangfold i norsk idrett* (Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2008). Rapporten beskriver hvorledes det kan bli vanskelig å ikke vende seg mot andre løsninger selv om dette går imot prinsippet om en idrett basert på frivillighet, når tiltak rundt paraidrett fraskrives samfunnet og tildeles ledd i idretten som ikke besitter nok kompetanse og ressurser.

Samtidig kan en stille seg kritisk til hvilke forventninger og krav samfunnet stiller til klubber og lag som kun er drevet av frivillighet uten kompetanse og ytre engasjement (Elnan, 2010). Selv om det er særforbundene som har ansvar for å organisere og tilrettelegge for utøverne, er det idrettsklubbene som belastes med utfordringene knyttet til organisering av tilbudene. Ytre drivkrefter som presser frem endringsprosesser i klubbene skaper et stort press på de enkelte snowboardklubbene, som dermed i praksis ”tvinges” til å innføre endringer de verken ønsker, er forberedt på eller har kapasitet til å gjennomføre. Klubbene kan føle seg presset fordi de uten endringene vil virke lite inkluderende, lite fremtidsrettede og fremstå i et dårlig lys, selv om endringen i seg selv ikke er forsvarlig å gjennomføre i realiteten.

Lorentzen (2013) peker på at når man går mot en profesjonalisert retning kan det føre til at frivillige blir støtt ut, som igjen kan destabilisere maktbalansen i organisasjonen. En ustabil maktbalanse kan være risikabelt for klubbene fordi det kan resultere i at mennesker motsetter seg endringsprosesser når de føler at de ikke lenger har kontroll eller påvirkningskraft. Men hva skal man gjøre når man ser flere tegn til at det frivillige engasjementet i idretten i utgangspunktet er svekket?

Det virker som om at noen av informantene i denne undersøkelsen ikke ser på ansattes makt til å påvirke integreringen i klubben som en utfordring, men snarere til hjelp. Det viser seg tydelig at mangel på frivillige som stiller opp, påvirker klubbene i stor grad og går utover de som allerede har mer enn nok oppgaver, at det helt klart er rom for at andre påtar seg slike oppgaver. Retningen mot en mer profesjonalisert idrett virker å kunne avlaste den samme gruppe medlemmer som allerede stiller opp i klubben. En ansatt som kan påta seg de tyngste administrative oppgavene vil frigjøre frivillige ressurser, slik at disse igjen kan utføre andre oppgaver. Informantene trekker også frem at det kan bli enklere for klubbene å stille krav til en ansatt når denne får en økonomisk

gevinst. Den ansatte vil i tillegg ha konkret kompetanse og en helt annen motivasjon for å gjøre jobben. Informantene peker på at en ansatt kan lette de mest avanserte og ressurskrevende oppgavene for de frivillige, og motivere de frivillige i klubben.

Fremme bedre muligheter for rekruttering

Samtlige av informantene i denne undersøkelsen, er enige om at det er på høy tid at idretten finner bedre løsninger for rekruttering av medlemmer med funksjonsnedsettelse. De trekker frem rekruttering som et problem, også spesielt for sin egen idrett, og mener det kan innebære større utfordringer for snowboardklubber som ønsker å implementere et tilbud til målgruppen, enn for andre idrettsklubber. Snowboard blir i flere sammenhenger karakterisert som en egenorganisert idrett (Kulturdepartementet, 2016). Man behøver ikke være medlem i en snowboardklubb for å kunne stå på brett. Rekruttering kan for klubbene være et litt sårt tema, da det er flere praktiserende utøvere enn det som gjenspeiles av medlemsmassen til klubbene. Dette kan skape utfordringer for sporten fordi det får konsekvenser for klubbens tilskuddsmidler. En av informantene innrømmer at han ikke aner hvor, eller hvem klubben kan kontakte, for å finne potensielle medlemmer. Hvem sitt ansvar forblir egentlig dette?

Samtlige informanter hevder at klubbene må bruke mer tid og ressurser enn de strengt tatt har på rekruttering, mye på grunn av manglende informasjon om hvordan de kan nå ut. I NIFs utviklingsplan fra 2016, trekkes rekruttering av målgruppen frem som en hovedutfordring (NIF, 2016). Dette gjenspeiles også i utsagnene fra informantene i Likestillings- og diskrimineringsombudets rapport fra 2008. Det er tydelig at rekruttering er et problem for klubbene som legger begrensninger for dem. At informantene oppgir at det er vanskelig å vite hvordan de kan rekruttere medlemmer med funksjonsnedsettelse kan ha en sammenheng med den strenge personvernloven i landet (Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2008). Denne loven bestemmer at man ikke har tilgang på informasjon om hvem som har funksjonsnedsettelse i samfunnet. Når klubbene ikke vet hvordan de skal nå ut for å rekruttere disse medlemmene, kan det føre til at klubbene velger å avskrive et slikt tilbud.

Elnan (2010) peker på at dersom NIF som organisasjon skal fortsette å fremme tanken om "idrettsglede for alle" må noen tenke utenfor boksen. Et forslag som fremmes, er å

studere ansvarsfordelingen mellom norsk idrett og sentrale aktører (Kulturdepartementet, 2016). Det er en oppfatning som deles av en av informantene, som mener at det bør foreligge et bedre samspill mellom klubbene, forbundet og interesseorganisasjoner.

For å hjelpe idrettsklubber og lag i å rekruttere flere utøvere med funksjonsnedsettelse, vil det være viktig å fremme en tydeligere oppgavefordeling mellom de ulike leddene i idretten og klubbene som faktisk skal ut å rekruttere. Det krever også et bedre samarbeid mellom klubbene, interesseorganisasjonene, fritidsordninger etc. De klubbene som mangler ressurser og tilskuddsmidler, kan forsøke å unngå en slik omveltning i klubben fordi det foreligger for mange utfordringer knyttet til tilbudet. Bedre informasjonstilgang kan også være til stor hjelp for at målgruppen selv kan tilegne seg informasjon om tilbudet, uten å måtte ta direkte kontakt med klubbene som første skritt.

Bedre kommunikasjonsflyt mellom leddene

God kommunikasjon mellom ulike ledd er viktig for en endringsprosess (Jacobsen & Thorsvik, 2002). I denne undersøkelsen kommer det frem at informantene har ganske ulike oppfatninger om kommunikasjonen som foregår mellom klubbene og Norges Snowboardforbund. Der noen informanter mener forholdet mellom NSBF og klubbene er godt, og at forbundet er flinke til å videreføre viktig informasjon, er det andre som forteller om et nærmest ikke-eksisterende forhold basert på lite kommunikasjon og meningsutvekslinger.

Seippel (2003) viser til at det som oftest er unge lag som forteller om flest problemer knyttet til kontakt med ulike aktører. Det mener han kan ha en sammenheng med at disse lagene fortsatt etablerer seg og at de i større grad enn eldre lag må ta stilling til ulike ledd i idretten. Spesielt én informant opplever at mangel på kommunikasjon og veiledning er en stor utfordring for klubben og ønsker at dette skal bli bedre. Dette er også klubben som er yngst i denne undersøkelsen. Derfor bør forbedring av kommunikasjon være et tiltak som i større grad vektlegges i fremtiden. Et involvert forbund som støtter opp om klubben, mener informanten vil føre til at flere tør å satse på å skape et tilbud til målgruppen. Dette kan bety at klubber i større grad er villige til å innføre en endringsprosess dersom de vet at de har noen i ryggen å støtte seg på. Det er i

idrettslagene mennesker med funksjonsnedsettelse vil kunne møte idretten, og det er derfor helt nødvendig at retningslinjer og kompetanse ligger til rette i klubbene og lagene (Elnan, 2010).

For å skape tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse skal det være prosjektleders oppgave å bistå klubbene som møter på utfordringer. Her kan det stilles spørsmål ved om snowboardforbundet bør ta på seg en større ”foreldrerolle” og være en sikkerhet” for klubber som kanskje ikke får den hjelpen de trenger. Uten at klubbene har en ytre pådriver som tar initiativ til å veilede dem, er det ikke sikkert at de selv føler seg kompetente og ressurssterke nok til å påta seg oppgaven.

Oppsummering

Denne oppgaven har til hensikt å belyse hvilke erfaringer aktører i et utvalg snowboardklubber i Norge har, med integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse i sporten. Fra problemstillingen har det blitt utarbeidet tre delproblemstillinger som går på integrering, utfordringer og fremtidige løsninger. Tre snowboardklubber har blitt intervjuet, hvorav én klubb har et tilbud til funksjonshemmede og de to andre klubbene ikke har det. I tillegg har en ansatt i Norges snowboardforbund blitt intervjuet for prosjektet.

Det første del-problemstillingen har tatt utgangspunkt i å skildre i hvilken grad informantene oppfatter norsk idrett som en pådriver for integrering og inkludering i sporten. Samtidig er de blitt bedt om å redegjøre for hvordan dette praktiseres i egen klubb. Ut ifra intervjuene kommer det frem at den generelle oppfatningen hos informantene er at norsk idrett fremstår som åpen og inkluderende med mange muligheter for integrering. Informantene deler en felles tanke om at det ikke skal være menneskekroppens begrensninger som er avgjørende for om man kan delta i idrett eller ikke. Informantene hevder at "alle" kan mestre snowboard og alle må få drive med sporten ut fra egne forutsetninger. Disse påstandene samsvarer ikke med det Likestillings- og diskrimineringsombudet skriver i sin rapport fra 2008, der de konkluderer med at ikke alle skal være like dyktige på integrering. For mine informanter handler integrering mer om en forståelse og interesse for utøveren, og klubbens egen interesse for å ville integrere.

Klubbinformantene definerer klubbene sine som breddeklubber der det viktigste for klubbene er å fremme medlemmenes mulighet til å utvikle seg, møte andre mennesker og oppleve mestring. Men samtidig oppfatter noen informanter at integrering er en utfordring når grupper med forskjellige forutsetninger blir plassert på samme sted og skal trene sammen. Flere klubbinformanter forteller at de må begrense tilbudet sitt, og med dette skuffe medlemmer som har større forventninger enn det klubbene kan innfri, som for eksempel satsing på toppnivå. En av klubbene det fokuseres på i denne oppgaven, Funkis Snowboardklubb, en klubb for kun mennesker med funksjonsnedsettelse, har sett seg nødt til å gå vekk fra den opprinnelige tankegangen bak integreringsprosessen om at alle medlemmer skal trene i samme grupper og lag. Istedenfor å integrere mennesker med funksjonsnedsettelse inn i de tradisjonelle

aktivitetene, har klubben valgt å segregere denne gruppen og utviklet en egen mal for å skape mestring og utvikling blant sine medlemmer. Det fungerer tilsynelatende godt for denne klubben, men samtidig kan man stille spørsmål om Funkis Snowboardklubb på denne måten bidrar til ekskludering av andre utøvere som heller ikke føler seg tilpasset den ordinære idretten. Er Funkis da med på å fremme en integrerende idrett?

Det kan være interessant å se om andre klubber er enige i en slik løsning, eller om disse i større grad ønsker å integrere funksjonsnedsatte med andre medlemmer og organisere felles treninger og samlinger. I håp om at flere klubber skal legge til rette for integrering, har Norges Snowboardforbund ansatt en prosjektleder for inkludering som skal bistå klubbene med informasjon. Imidlertid har informantene ulik oppfatning om hvor vellykket dette arbeidet har vært. Der noen informanter ser på dette som utelukkende positivt, forteller én informant at han verken er klar over at denne stillingen i NSBF eksisterer eller hva den innebærer.

Informantene trekker frem flere faktorer som kan være begrensende for klubbenes mulighet til å organisere og tilrettelegge et tilbud for mennesker med funksjonsnedsettelse. Men likevel er det spesielt én utfordring som blir lagt mest vekt på, nemlig mangel på menneskelige ressurser. Informantene deler en felles oppfatning om at et idrettstilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse forlanger mer tid og ressurser. Dette er tid og ressurser informantene ikke tror de fleste snowboardklubbene i Norge har til rådighet. Uten nok mennesker som engasjerer seg i klubben er klubbene allerede presset når det kommer til det organisatoriske. Klubbinformantene ser seg derfor nødt til å prioritere de viktigste oppgavene for driften av klubben, og det blir da vanskelig å prioritere etablering av et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Andre hindringer informantene mener står i veien for implementering av et tilbud, er mangel på ildsjeler, økonomiske midler og dårlig utformede alpinanlegg. Informantenes svar i denne undersøkelsen preges av at de alle har hver sin motivasjon for å involvere seg i klubbdriften, og er selv ildsjeler av ulike årsaker. Når vi ser at klubbene organiserer seg på ulike måter og fremmer ulike tilbud, gjenspeiler dette egeninteressen og visjonen til den enkelte klubb. Informanten fra snowboardklubben Oslo Sidelengs kan fortelle at klubben ble opprettet fordi grunnleggerne mente at det ikke var et godt nok tilbud til snowboardkjørere i Oslo-området. Det kan derfor være vanskelig å få klubber og lag til å etablere tilbud som går utenfor deres egeninteresser.

Både snowboardklubben som har et tilbud til målgruppen og klubbene som ikke har det, sitter inne med en oppfatning om at det vil koste mer penger for klubben å ha et tilbud enn å ikke ha det. Økonomiske midler er derfor et vesentlig hinder. Spesielt er det kostnader knyttet til å lønne trenere og å kjøpe inn tilrettelagt utstyr som anses som utfordrende. Dette er med på å påvirke hvordan klubbene tenker om integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse i egen klubb. Klubbene ønsker heller ikke å måtte øke medlemskontingentene, fordi dette vil gå på bekostning av medlemmene. Klubben som i dag har et tilbud mener den største utfordringen med tilbudet er at tilskuddsordninger låses til ulike formål, og med dette begrenser hva klubben kan bruke pengene til.

Flere av informantene trekker frem utfordringer knyttet til alpinanleggene klubbene trener i. Der én klubbinformant mener omgivelsene hindrer klubben i å skape et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse, mener en annen klubb at alpinanlegget er en viktig forutsetning for at klubben har fått til et slikt tilbud. På grunn av ulike forutsetninger med anleggene er det derfor ikke mulig for alle klubber å i det hele tatt tenke på å organisere et tilbud før klubben er sikker på at utøvernes sikkerhet er ivaretatt.

Det siste delproblemstillingen har fokusert på å fremme informantenes tanker om hvilke endringer som må gjøres i fremtiden for at flere klubber skal være åpne for integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse. For å forenkle prosessen og sørge for at flere klubber skal vurdere å organisere et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse i snowboard, er en potensiell løsning å ansette noen til å drive integreringsarbeidet i klubbene. Det mener noen informanter kan føre til at man letter arbeidsmassen for de som allerede har mer enn nok å gjøre, og man får kompetente ansatte som i større grad kan sikre økt integrering. Det å ansette noen i lønnet arbeid for å føre integreringsarbeidet i klubben, blir trukket frem som positivt, fordi klubbene da kan stille krav til de ansattes arbeidsoppgaver.

Funkis Snowboardklubb er en klubb som har vist at man kan få til et godt idrettstilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse, og blir ansett som ”den beste klubben for mennesker med funksjonsnedsettelse i snowboard”. I lys av dette kan en stille spørsmålsteget ved at andre klubber mener de ikke vil få det til. For å forsøke å svare på denne problemstillingen må det trekkes frem at informantenes holdning til integrering

av mennesker med funksjonsnedsettelse i klubbene i utgangspunktet er veldig positiv, men etablering av et slikt tilbud vil bare forbli med tanken så lenge kravene til det som stilles klubbene blir for vanskelige å håndtere. Informantenes erfaringer i forhold til mangel på ressurser, midler, egnede alpinanlegg og kommunikasjon, bidrar til å fremme negative tanker rundt slike prosjekter. Selv den eneste klubben som har et slikt tilbud i dag, nevner de samme utfordringene som de andre klubbinformantene og det er da mer forståelig at det for mange forblir med en god tanke. Funkis Snowboardklubb ble opprettet fordi det var et stort engasjement rundt klubben for å få det til. Imidlertid fremstår det ikke som om det er en like stor drivkraft i de andre klubbene for å få det til. Selv om snowboardforbundet har en ansatt som bistår klubbene, er klubbene klare på at det fortsatt trengs flere menneskelige ressurser og økonomiske midler for å realisere slike tilbud. Det at Funkis Snowboardklubb har et sentralt, veletablert og populært tilbud kan også være med på å påvirke andre klubber til å ikke etablere et tilbud, da det antagelig vil være overlappende målgrupper. De andre klubbene har heller ikke de samme ressursene og interessentene som Funkis Snowboardklubb, og det vil bli vanskelig for disse klubbene å måle seg med denne klubben.

Begrensninger med oppgaven

Når det kommer til begrensningene med denne oppgaven er det først og fremst viktig å nevne at undersøkelsen er basert på data fra fem informanter. Utvalget er dermed svært lite, noe som gjør at datagrunnlaget ikke er statistisk representativt. For å klargjøre dette, har de virkelige navnene på snowboardklubbene blitt inkludert i undersøkelsen, noe som vil gjøre resultatene mulige å etterprøve. Da det kun er et fåtall snowboardklubber i Norge som har et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse kunne et potensielt alternativ vært å studere andre idretter med flere klubber som har tilrettelagt for integrering av funksjonshemmede.

I oppgaven benyttes en kvalitativ tilnærming med intervju som datainnsamlingsmetode. Det gir mulighet for å gå i dybden av de undersøkte problemstillingene og fokusere nærmere på informantene. Det er også viktig å påpeke at i rollen som forsker kan man mistolke informasjonen som blir gitt, og gjengi denne på en feilaktig måte. Dette har i største grad blitt forsøkt unngått med oppfølgingsspørsmål og samtaler for å bekrefte eller avkrefte informasjon.

Fremtidige perspektiver

Tidligere forskning har sett på hvordan mennesker med funksjonsnedsettelse erfarer å delta og å bli integrert i organisert idrett. Imidlertid er min personlige oppfatning at det ikke har blitt rettet nok fokus på idrettsklubbene og lagene som skal skape tilbudene og tilrettelegge for integrering av medlemmene. I denne undersøkelsen er saken kun blitt sett i lys av én snowboardklubb som har et tilbud og to snowboardklubber som ikke har et tilbud. For å innhente mer kunnskap om integrering i idrettsklubber er mitt forslag til videre forskning, å studere flere idrettsklubber som allerede har et tilbud, gjerne i flere og mer utbredte idretter i Norge enn snowboard, og med dette gi et mer helhetlig bilde av situasjonen og belyse tiltak som fremmer og hemmer muligheter til integrering.

For å oppsummere, er det bred enighet om at det er på høy tid at flere klubber og lag legger til rette for å etablere et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse i norsk idrett. For å oppnå dette er det viktig at norsk idrett også er gode støttespillere og tar vare på menneskene som påtar seg et slikt ansvar.

Referanser

- Aspvik, N.P., Elnan, I., Brandsrud, M. & Ingebrigtsen, J.E (2011). *Idrett for funksjonshemmede* (Arbeidsrapport (Samfunnsforskning AS : online utg.) 2011). Trondheim: Samfunnsforskning AS. Hentet 23.mai 2017 fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2366701/Arbeidsrapport%2bNIF%252C%2bPILOT%2b-%2bIdrett%2bfor%2bfunksjonshemmede%2bWEB.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Borg, E. (2008). *Holdninger til funksjonshemmede i Norge 1999-2005* (Rapport (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring : online utg.). 2008:4). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Hentet 8. september 2016 fra <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Notat/2008/Holdninger-til-funksjonshemmede-i-Norge-1999-2005>
- Bredahl, A-M. (2012). *Freedom of the treadmill: Physical activity, disability and existence*. Doktorgradavhandling ved Norges Idrettshøgskole, Oslo.
- Brittain, I. (2004). Perception of disability and their impact upon involvement in sport for the people with disabilities at all levels. *Journal of Sport & Social Issues*,28, 429-452 DOI: 10.1177/0193723504268729
- Busch, T., Vanebo, J.O. & Dehlin, E. (2010). *Organisasjon og organisering* (6. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalen, M. (2006). " Så langt det er mulig og faglig forsvarlig...":inkludering av elever med spesielle behov i grunnskolen. Oslo: Gyldendal akademisk.

- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode: en kvalitativ tilnærming* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (4.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Elnan, I. (2010). *Idrett for alle? Studie av funksjonshemmedes idrettsdeltakelse og fysiske aktivitet* (Rapport (Senter for idrettsforskning : trykt utg.) 2010). Trondheim: Senter for idrettsforskning.
- Everett, L.E. & Furseth, I. (2012). *Masteroppgaven: Hvordan begynne - og fullføre* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Fnugg. (2017). *Vardåsen Skisenter*. Hentet 02.oktober 2017 fra <http://www.fnugg.no/vardaasen/>
- French, D. & Hainsworth, J. (2001). "There aren't any buses and the swimming pool is always cold': obstacles and opportunities in the provision of sport for disabled people. *Managing Leisure*, 34-49. DOI: 10.1080/13606710010026359
- Funkis Snowboard. (u.å.). *Om oss*. Hentet 10.november 2016 fra <http://funkis-snowboard.no/informasjon/>
- Grue, L. (2001). *Motstand og mestring: Om funksjonshemming og livsvilkår*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Grue, L. (2006). *Funksjonshemming, retorikk og forståelse*. Oslo: Nasjonalt

dokumentasjonssenter for personer med nedsatt funksjonsevne. Hentet 19.september 2017 fra https://www.researchgate.net/profile/Lars_Grue/publication/266295891_Funksjonshemning_retorikk_og_forstaelse/links/556433f908ae6f4dcc98cc9d.pdf

Gunaratnam, K. (2015). Inkludering er hverken assimilering eller integrering.

Aftenposten. Hentet 03.august 2017 fra <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/Oz3A/Inkludering-er-hverken-assimilering-eller-integrering--Khamshajiny-Kamzy-Gunaratnam>

Hanssen, H.I., Blomkvist, L. & Skeie, T. (2017). Bård Flovik ferdig som trener

i Tromsø. *NRK*. Hentet 01.oktober 2017 <https://www.nrk.no/troms/bard-flovik-ferdig-som-trener-i-tromso-1.13576918>

Haugen, E.A. (2011). Løke var oppe hele natten og drakk alkohol. *Dagbladet*. Hentet

01.oktober 2017 fra <https://www.dagbladet.no/sport/loke-var-oppe-hele-natta-og-drakk-alkohol/63733808>

Heino, R. (2000). What is So Punk about Snowboarding? *Journal of Sport*

& Social Issues, 24(2), 176-191. Hentet 10.november 2016 fra <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0193723500242005>

Hennestad, B.W. & Revang, Ø. (2009). *Endringsledelse og ledelsesendring*. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Ingebrigtsen, J.E & Aspvik, N.P. (2010). *Barns idrettsdeltakelse i Norge:*

Litteraturstudie av barn i idretten (Rapport (Senter for idrettsforskning : online

utg.) 2010:2). Trondheim: Senter for idrettsforskning. Hentet 23.oktober 2017 fra <https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/barneidrett/barns-idrettsdeltakelse-i-norge.pdf>

Jacobsen, D.I. (2004). *Organisasjonsendringer og endringsledelse*. Bergen: Fagbokforlaget.

Jacobsen, D.I. (2012). *Organisasjonsendringer og endringsledelse* (2.utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Jacobsen, D.I. & Thorsvik, J. (2002). *Hvordan organisasjoner fungerer* (2.utg.). Oslo: Fagbokforlaget.

Kulturdepartementet. (2014). *43 millioner kroner mer til Norges idrettsforbund i 2015-økt satsning på idrett for personer med nedsatt funksjonsevne*. Hentet 30. desember 2016 fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/43-millioner-kroner-mer-til-Norges-idrettsforbund-i-2015--okt-satsing-pa-idrett-for-personer-med-nedsatt-funksjonsevne/id2351003/>

Kulturdepartementet. (2016). *Statlig idrettspolitik inn en ny tid*. Hentet fra 30. desember 2016 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/3ab984dc671847bebe9a1cd2ec11f0ec/statlig-idrettspolitik-inn-i-en-ny-tid.-rapport-fra-strategiutvalg-for-idrett.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2008). *Kartlegging av fritidstilbudet til barn og unge med nedsatt funksjonsevne*. Hentet 20.juni 2017 fra <http://docplayer.me/6153873-Kunnskapsdepartementet-kartlegging-av-fritidstilbudet-til-barn-og-unge-med-nedsatt-funksjonsevne.html>

Kvale, S. (2001). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Laake, P., Olsen, B.R. & Benestad, H.B. (Red.). (2008). *Forskning i medisin og biofag* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Larsen, A.K. (2012). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (4.opplag). Bergen: Fagbokforlaget.

Likestillings- og diskrimineringsombudet. (2008). *Likestilling og mangfold i norsk idrett: bedre med flere på banen!* (Rapport (online utg.) 2003). Likestillings-og diskrimineringsombudet. Hentet 11.oktober 2016 fra http://www.ldo.no/globalassets/brosjyrer-handboker-rapporter/rapporter_analyser/rapporter_diverse/idrettsrapport-2008-for-web.pdf

Lorentzen, H.W. (2013). *Utdanning og kompetanse i idretten*. (Rapport (Institutt for Samfunnsforskning : online utg.) 2013:05). Oslo: Institutt for samfunnsforskning. Hentet 29.mars 2017 fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/177427/3/R_2013_5_web_.pdf

Løken. (2011). Tryvann åpner funkispark. *Aftenposten*. Hentet 20.august 2017 fra <https://www.aftenposten.no/osloby/i/50K9m/Tryvann-apner-funkis-park>

Løvgren, M. (2009). *Unge funksjonshemmede. Selvbilde, sosial tilhørighet og deltakelse i fritidsaktiviteter* (Rapport (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring : online utg.) 2009:9). Oslo: Norsk institutt for samfunnsforskning. Hentet 11. desember 2016 fra http://www.nova.no/asset/3771/1/3771_1.pdf

Morken, I. (2007). *Normalitet og Avvik: Spesialpedagogiske utfordringer-en innføring* (2.utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.

NIF. (u.å.a). *Er det plass til oss? Vi diskuterer integrering*. Hentet 19. november 2016 fra https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmaterieell/2010idehefte_om_integrering.pdf

NIF. (u.å.b). *Grenseløse idrettsdager*. Hentet 19. november 2016 fra <https://www.idrettsforbundet.no/funksjonshemmede/grenselose-idrettsdager/>

NIF. (u.å.c). *Historikk*. Hentet 18. oktober 2017 fra <https://www.idrettsforbundet.no/funksjonshemmede/om-idrett/historikk/>

NIF. (u.å.d). *Klubbutvikling*. Hentet 22. november 2016 fra <https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/klubbutvikling/>

NIF. (u.å.e). *Modul 1 Idrett for funksjonshemmede*. Hentet 30. desember 2016 fra https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/funksjonshemmede/aktivitetsmaterieell/2010modul_1_idrett_for_funksjonshemmede.pdf

NIF. (u.å.f). *Om paraidrett*. Hentet 20. oktober 2017 fra

<https://www.idrettsforbundet.no/funksjonshemmede/om-idrett/om-paraidrett/>

NIF. (u.å.g). *Støtte-og tilskuddordninger*. Hentet 02.september 2017 fra

<https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/stotteordninger/>

NIF. (u.å.h). *Særforbund og idrettskretser*. Hentet 22.november 2016 fra

<https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/klubbutvikling/sarforbund-og-idrettskretser/>

NIF. (2015a). *Idrettspolitisk dokument 2015-2016*. Hentet 06.november 2016 fra

https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/idrettspolitisk-dokument-2015-2019/57_15_nif_idrettspolitisk-dokument-2015-2019_lr_0909.pdf

NIF. (2015b). *Frivillighet*. Hentet 21.mai 2017 fra

<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskretser/hordaland-idrettskrets/idrettsrad/frivillighet/>

NIF. (2016). *NIFs utviklingsplan nr. 04 for norsk idrett: Idrett for mennesker med*

funksjonsnedsettelse. Hentet 24.september 2017 fra

<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e7edfa47f77e457abf83827d39c3e1d8/utviklingsplan-04-idrett-for-mennesker-med-funksjonsnedsettelse---versjon-2016-10-28.pdf>

NIF. (2017). *Nøkkeltall Rapport 2016*. Hentet 21.oktober 2017 fra

https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e83a9d7ab0c44d01a0ffa8130dab6201/nokkeltallsrapport-2016_s.pdf

NIF-loven (2015). *Generelle regler om stemmerett, valgbarhet, forslagsrett mv*: Trådt i kraft 07.juni 2015, sist endret 9.mars 2016.

NIF-loven (2015). *Organisasjon og virkeområde*: Trådt i kraft 07.juni 2015, sist endret 9.mars 2016.

NOU 2001: 22 (2001). *Fra bruker til borger: En strategi for nedbygging av funksjonshemmede barrierer*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Hentet 30.april 2017 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/1e18b045dd9346849813392b34c9cdc1/no/pdfa/nou200120010022000dddpdfa.pdf>

NOU 2016: 17 (2016). *På lik linje: Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming*. Oslo: Departementets sikkerhets-og serviceorganisasjon. Hentet 23.oktober 2017 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/b0baf226586543ada7c530b4482678b8/no/pdfs/nou201620160017000dddpdfs.pdf>

Oslo Sidelengs. (u.å.). *Info om klubben*. Hentet 18.oktober 2016 fra <http://www.oslosidelengs.no/info-om-klubben>

Oslo Vinterpark. (u.å.a). *Anlegget*. Hentet 29.september 2017 fra http://www.oslovinterpark.no/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=31&Itemid=373#.WdIyWWUuhxh

Oslo Vinterpark. (u.å.b). *Medmennesker*. Hentet 29.september 2017 fra

<http://www.oslovinterpark.no/om-oslo-vinterpark-2012/379-medmennesker#.WdI0wmUuhxg>

Pedersen, Z. C. & Skarstein, R. B. (2016). Sverige: 18 - Norge: 0. *NRK*. Hentet 25.mars 2017 fra https://www.nrk.no/ytring/sverige_-18-_norge_-0-1.12960800

Postholm, M.B. (2010). *Kvalitativ metode: En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Riksidrottsförbundet. (2003). *Möjligheten till motion och fysisk aktivitet – lika för alla?* (Rapport (FOU : online utg.) 2003:4). Stockholm: FOU Hentet 02.januar 2017 fra

http://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/dokument/mangfald/mojlighet_en_till_motion_och-fysisk_aktivitet.pdf

Seippel, Ø. (2002). *Idrett og sosial integrasjon* (Rapport (Institutt for samfunnsforskning : online utg.) 2002:9). Oslo: Institutt for samfunnsforskning Hentet 21.mai 2017 fra

https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/177631/R_2002_9.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Seippel, Ø. (2003). *Norske idrettslag 2002: Kunnskap, ledelse og styring* (Rapport (Institutt for samfunnsforskning : online utg.) 2003:7). Oslo: Institutt for samfunnsforskning. Hentet 21.mai 2017 fra

https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2442547/R_2003_7.pdf?sequence=2

Snowboardforbundet. (u.å.a). *Forbundet*. Hentet 18.oktober 2016 fra

<http://www.snowboardforbundet.no/forbundet/>

Snowboardforbundet. (u.å.b). *Landslag*. Hentet 18.oktober 2016 fra

<http://www.snowboardforbundet.no/landslag/>

Snowboardforbundet. (u.å.c). *Medlem*. Hentet 18.oktober 2016 fra

<http://www.snowboardforbundet.no/medlem/>

Snowboardforbundet. (2014). *Funkis Snowboardklubb vinner inkluderingsprisen 2013*.

Hentet 10.november 2016 fra

<http://www.snowboardforbundet.no/nyheter/funkis-snowboardklubb-vinner-inkluderingsprisen-2013/?year=2014>

Snowboardforbundet. (2015). *Årsrapport 2015-2016*. Hentet 30.desember 2016 fra

http://www.snowboardforbundet.no/sitefiles/14/Arsmote2016/arsrapport_2015_ending.pdf

Sosial- og helsedirektoratet. (2004). *Fysisk aktivitet for mennesker med*

funksjonsnedsettelse - anbefalinger (Rapport (trykt utg.) 2004:6). Oslo.

Sosial- og helsedirektoratet.

Steen-Johnsen, K. (2008). Networks and the organization of identity: The case of

Norwegian snowboarding. *European Sport Management Quarterly*, 8(4),

337-358. DOI: 10.1080/16184740802461629

St. Meld. nr 23 (1977-1978). *Funksjonshemmede i samfunnet*. Oslo:

Sosialdepartementet. Hentet 04.april 2017 fra

https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1977-78&paid=3&wid=b&psid=DIVL1556&pgid=b_1191

St. Meld. nr 34 (1996-1997). *Resultater og erfaringer fra Regjeringens handlingsplaner for funksjonshemmede og veien videre*. Oslo: Sosial og helsedepartementet.

Hentet: 04.april 2017 fra

https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1996-97&paid=3&wid=c&psid=DIVL281&pgid=c_0319

Sørensen, M. & Kahrs, N. (2006). Integration of Disability Sport in The Norwegian Sport Organizations: Lessons Learned. *Adapted physical activity quarterly*, 23, 184-202 Hentet 18.oktober 2016 fra

<http://journals.humankinetics.com/doi/pdf/10.1123/apaq.23.2.184>

Sørensen, M. & Kahrs, N. (2011). En idrett for alle? Erfaring med integrering av personer med funksjonsnedsettelse i norsk idrett. I: D.V. Hanstad (Red), G. Breivik, M.K. Sisjord & H.B. Skaset, *Norsk idrett: Indre spenning og ytre press* (s. 337-369). Oslo: Akilles

Tangen, J.O. (2011). Idrettens anlegg: brekkstangen som sviktet. I: D.V. Hanstad (Red), G. Breivik, M.K. Sisjord & H.B. Skaset, *Norsk idrett: Indre spenning og ytre press* (s. 447-463). Oslo: Akilles

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Thomas, N. (2002). *Sport and disability. Sport and society: A student introduction.*

Hentet 02.august 2017 fra https://us.corwin.com/sites/default/files/upm-binaries/9462_011233Ch6.pdf

Tøssebro, J. (2010). *Hva er funksjonshemming.* Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg

1: Kvittering NSD

2: Informasjon

3: Samtykkeerklæring

4: Intervjuguide

Fiona Dowling
Seksjon for kultur og samfunn Norges idrettshøgskole
Postboks 4014 Ullevål stadion
0806 OSLO

Vår dato: 12.10.2016

Vår ref: 49926 / 3 / AGL

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 12.09.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>49926</i>	<i>Integrering av mennesker med funksjonsnedsettelse i idretten snowboard</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Norges idrettshøgskole, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Fiona Dowling</i>
<i>Student</i>	<i>Maja Karajlic</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2017, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Audun Løvlie

Kontaktperson: Audun Løvlie tlf: 55 58 23 07

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

Mitt navn er Maja Karajlic, og jeg tar en mastergrad i kultur og samfunn ved Norges Idrettshøgskole. Høsten 2016 skal jeg skrive en masteroppgave om integrering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i idretten snowboard. Jeg ønsker å snakke med styreledere, ledere, trenere i et utvalg snowboardklubber om hvordan vedkommende opplever integrering av mennesker med en funksjonsnedsettelse, og hvilke tiltak klubbene har igangsatt/skal igangsette for å inkludere flere utøvere med nedsatt funksjonsevne.

Datainnsamlingsmetoden jeg skal bruke er et intervju, og vil vare i cirka 1 time. Vi blir enige om tid og sted. Intervjuet vil bli tatt opp på bånd og senere transkribert. Alle opplysninger blir behandlet konfidensielt, og det er kun min veileder og meg selv som får tilgang på informasjonen som blir delt mellom deg og meg. All data anonymiseres. Vi er underlagt taushetsplikt. Samtidig ønsker jeg å informere om at det er frivillig å delta i studie og du kan når som helst trekke ditt samtykke. Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.12.2017, og da blir datamaterialet anonymisert samt opptak slettet.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Hvis dette høres interessant ut og/eller du har spørsmål til studie vennligst ta kontakt på e-post: majakarajlic@hotmail.com.

Mvh Maja Karajlic

SAMTYKKE TIL DELTAKELSE I MASTERPROSJEKT

INTEGRERING AV MENNESKER MED FUNKSJONSNEDESETTELSER I SNOWBOARD

Jeg bekrefter at jeg har mottatt informasjon om prosjektet, og er villig til å delta.

Jeg bekrefter at jeg har blitt informert om at min deltakelse i prosjektet er frivillig, og at jeg når som helst kan trekke meg uten å oppgi grunn.

Sted og dato

Signatur

INTERVJUGUIDE

GENERELL INFORMASJON

1. Har du lest informasjonen som ble sendt til deg på e-post?
2. Har du noen spørsmål før vi starter?
 - Informere om anonymitet
 - Signere samtykkeskjema
3. Hva heter du?
4. Hvor gammel er du?
5. Vil du beskrive deg som funksjonsfrisk eller som et menneske med funksjonsnedsettelse?
6. Hva slags utdanning har du?
7. Hvor lenge har du jobbet i _____?
8. Kan du fortelle hvorfor _____ ble opprettet?
9. Hva din stilling i _____?
10. Hvilke oppgaver utfører du i din stilling i _____?
11. Har du tilsvarende erfaring fra andre arbeidsplasser?

IDRETT

12. NIF opererer med en visjon som er ”idrettsglede for alle”. Hva synes du om en slik visjon?
13. Hva mener du ligger i denne visjonen?
14. Mennesker har ulike forutsetninger, interesser og behov for å delta i idrett. Hva tenker du om at for eksempel breddeidretten i enkelte tilfeller blir ofret for å dyrke flere toppidrettsutøvere?
15. I 2015 bevilget kulturdepartementet 20 millioner kroner ekstra til idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse. Hva mener du om at pengene blir brukt til et slikt formål og ikke til å styrke andre aspekter ved idretten?

INTEGRERING

16. Integrering og inkludering er to begrep som ofte blir nevnt i norsk idrett? Hva forbinder du med integrering og inkludering?
17. Kan du fortelle noe om integreringsprosessen som foregikk fra 1997 til 2007?
18. På hvilken måte mener du holdninger til integrering i norsk idrett har utviklet seg fra integreringsprosessen og frem til i dag?
19. Hvilken formening har du om at særforbundene alene har det hele ansvaret for integrering av funksjonshemmede i dag?
20. I 2016 var ikke flere enn ca. 10.000 utøvere med funksjonsnedsettelse medlem i NIF. Hva mener du er årsaken til at ikke flere utøvere med nedsatt funksjonsevne deltar i organisert idrett?
21. Hva mener du er viktig for en suksessfull integrering?

INTEGRERING I KLUBBEN/FORBUNDET

22. Hvor mange medlemmer med nedsatt funksjonsevne har dere i _____?
23. Hva synes du om å integrere mennesker med funksjonshemming i _____?
24. Hvordan arbeider dere i _____ med å integrere mennesker med funksjonshemming i snowboard?
25. På hvilken måte påvirker midler og ressurser hvilke tiltak dere velger å implementere i klubben?
26. Snowboardforbundet har ansatt en paralandslagstrener- Hvor viktig er det at trenere besitter riktig kompetanse når vedkommende for eksempel skal instruere mennesker med funksjonsnedsettelse?
27. I hvilken grad besitter trenere i _____ denne kompetansen?
28. Hvorfor oppfordrer dere til/ ikke oppfordrer til instruktørkurs?
29. Betaler dere for instruktørkurs? Ja/Nei- Hvorfor/hvorfor ikke?

INTEGRERING I KLUBBER

30. På hvilken måte kan flere klubber legge til rette for integrering?

31. Hva tror du er årsaken til at kun et fåtall snowboardklubber har et integreringstilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse.
32. En klubb som har fått til å integrere og inkludere utøvere med nedsatt funksjonsevne er Funkis Snowboardklubb. Hvor tror du er årsaken til at Funkis Snowboardklubb har fått det til men ikke andre klubber som har flere medlemmer og midler?
33. I hvilken grad besitter snowboardklubber i Norge nok kompetanse til å implementere integrering i snowboard for mennesker med funksjonsnedsettelse?
34. Etter integreringsprosessen ble det rettet kritikk mot NIF fordi særforbundene ikke fikk tilstrekkelig veiledning om hvordan man skulle gå frem for å inkludere funksjonshemmede i idretten. På hvilken måte har Norges Snowboardforbund klart å videreformidle retningslinjer til din klubb?
35. Nå har Norges Snowboardforbund ansatt en prosjektleder for inkludering. På hvilken måte tror du dette vil bidra til at flere klubber vil vurdere et tilbud til mennesker med funksjonsnedsettelse?
36. Organisasjoner eller foreninger som mener dem har en velutviklet organisatorisk struktur vil som regel ikke endre seg før dem møter motgang. Til hvilken grad mener du klubber er villig til å endre seg og integrere utøvere med funksjonsnedsettelse i snowboard.

